

1. ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Κοινό ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» του ΤΕΑΠΗ του Εθνικού και Καποδιστριακού Παν/μίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) και του Institute of Education (IoE) του Πανεπιστημίου Λονδίνου έχει ως κύριο στόχο την ανάπτυξη της θεωρίας, της έρευνας και της πρακτικής στην Εκπαίδευση και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Αποτελείται από:

- (α) το κοινό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» που απονέμει Ενιαίο τίτλο σπουδών χορηγούμενο από τα δύο Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΕΚΠΑ και IoE)
- (β) το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» που απονέμει Χωριστό τίτλο σπουδών ο οποίος χορηγείται από το ΕΚΠΑ με αναφορά στο συνεργαζόμενο Ίδρυμα IoE.

Το Πρόγραμμα επιδιώκει να διαμορφώσει επιστήμονες και επαγγελματίες οι οποίοι συμμετέχουν στην έρευνα, στη διδασκαλία και στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών με έμφαση στην καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων και στην εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εκπαίδευση.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Σπουδών αποτελείται από:

- α. Μαθήματα (Υποχρεωτικά και Κατ’ Επιλογήν)
- β. Διεπιστημονικά Σεμινάρια και
- γ. Διπλωματική Εργασία.

Τα μαθήματα, τα διεπιστημονικά σεμινάρια καθώς και η διπλωματική εργασία αξιολογούνται με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS). Οι ελάχιστες πιστωτικές μονάδες (ECTS) του Προγράμματος είναι 120.

2.1 ΜΑΘΗΜΑΤΑ (86 ECTS)

2.1.1 Υποχρεωτικά μαθήματα (11 ECTS)

Τα παρακάτω δύο υποχρεωτικά μαθήματα διδάσκονται στο ΕΚΠΑ κατά το α’ εξάμηνο σπουδών

- Η κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: Σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα (4 ECTS)
- Μεθοδολογία της Έρευνας στο Κοινωνικό και Εκπαιδευτικό Πλαίσιο (7 ECTS)

2.1.2. Κατ' επιλογήν μαθήματα (75 ECTS)

Τα κατ' επιλογήν μαθήματα διδάσκονται στο ΕΚΠΑ και στο ΙΟΕ. Οι φοιτητές κατά τη διάρκεια της διετούς φοίτησης επιλέγουν πέντε (5) από τα προσφερόμενα μαθήματα που αναφέρονται παρακάτω:

Μαθήματα κατ' επιλογήν στο Institute of Education
Educational traditions and systems in Europe: 15 ECTS
Justice: Contemporary social issues and perspectives: 15 ECTS
Sociology of 'race' and education: 15 ECTS
Understanding Education Policy: 15 ECTS
Rights and education: 15 ECTS
Sociology of education: 15 ECTS
Minorities, migrants and refugees in national education systems: 15 ECTS

Μαθήματα κατ' επιλογήν στο Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εκπαιδευτικοί θεσμοί και ιδιότητα του πολίτη: 15 ECTS
Κοινωνικό φύλο και κοινωνικό κεφάλαιο: 15 ECTS
Θεωρία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: 15 ECTS
Κοινωνιολογική ανάλυση των κοινωνικών ταξινομιών και ιεραρχιών: 15 ECTS
Εκπαίδευση και αειφορία: 15 ECTS
Κοινωνιολογία της σχολικής γνώσης: 15 ECTS
Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες: 15 ECTS
Γλώσσα και εκπαίδευση: 15 ECTS
Έθνος, φυλή και εκπαίδευση: 15 ECTS

Μαθήματα από άλλα ΠΜΣ του ΕΚΠΑ και του ΙοΕ

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που φοιτούν μόνο στο ΕΚΠΑ (χωριστό δίπλωμα) έχουν επίσης τη δυνατότητα να επιλέξουν ένα μάθημα συναφές προς το αντικείμενο του Προγράμματος, από αυτά που προσφέρονται στα παρακάτω ΠΜΣ:

- ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» (ΕΚΠΑ)
- ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή» (ΕΚΠΑ)

Αντίστοιχα, οι φοιτητές που φοιτούν και στο ΙοΕ έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ένα μάθημα από αυτά που προσφέρονται στα παρακάτω ΠΜΣ του ΙοΕ:

- MA Social Justice and Education (IoE)
- MA Sociology of Education (IoE)

Τα συγκεκριμένα μαθήματα που μπορούν να επιλέξουν οι φοιτητές ορίζονται κάθε χρόνο από τη Διοικούσα Επιτροπή του Προγράμματος.

2.2 ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ (9 ECTS)

Οι φοιτητές συμμετέχουν υποχρεωτικά στα παρακάτω διεπιστημονικά σεμινάρια:

- Διεπιστημονικό Σεμινάριο (α' εξάμηνο) «Εκπαίδευση, Δικαιώματα και

Ανισότητες» ΕΚΠΑ (4 ECTS)

- Διεπιστημονικό Σεμινάριο Σεπτεμβρίου (γ' εξάμηνο) «Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές Ανισότητες» συνδιδασκαλία: ΙοΕ και ΕΚΠΑ (5 ECTS)

2.3 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ (25 ECTS)

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία (Μδε) περιλαμβάνει 2 φάσεις και εκπονείται αντίστοιχα στο 3^ο και 4^ο εξάμηνο σπουδών:

- α. Συγκρότηση του θέματος της Μδε και διαμόρφωση του σχεδίου έρευνας και
- β. Υλοποίηση της έρευνας και συγγραφή της Μδε (περίπου. 20.000 λέξεις).

2.4 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Παράλληλα με τα μαθήματα προσφέρεται κατ' επιλογήν στο ΕΚΠΑ το Εργαστήριο Μεθοδολογίας, το οποίο υποστηρίζει την έρευνα των φοιτητών εστιάζοντας στην επεξεργασία ποσοτικών δεδομένων. Πιστώνεται με ECTS ως μέρος της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας.

3. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

3.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ακαδημαϊκό έτος στο ΕΚΠΑ αναπτύσσεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, ενώ στο ΙοΕ σε τρία τρίμηνα σπουδών. Κάθε εξάμηνο σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών περιλαμβάνει 13 διδακτικές εβδομάδες. Το χειμερινό εξάμηνο ξεκινά την 3^η εβδομάδα του Σεπτεμβρίου και διαρκεί έως την 2^η εβδομάδα του Φεβρουαρίου. Το εαρινό εξάμηνο ξεκινά την 3^η εβδομάδα του Φεβρουαρίου και διαρκεί έως το τέλος Ιουνίου.

Οι Φοιτητές του Προγράμματος που απονέμει τον Ενιαίο τίτλο σπουδών φοιτούν για δύο τρίμηνα στο Institute of Education, το εαρινό και θερινό τρίμηνο του πρώτου έτους σπουδών. Κατά το χειμερινό εξάμηνο του πρώτου έτους παρακολουθούν στο ΕΚΠΑ τα προβλεπόμενα μαθήματα. Συνεχίζουν τη φοίτησή τους στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (από την 1^η εβδομάδα του Ιανουαρίου έως το τέλος Ιουνίου) όπου παρακολουθούν τρία μαθήματα κατ' επιλογήν.

3.2 ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΔΗΛΩΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Στην αρχή κάθε εξαμήνου οι φοιτητές εγγράφονται στο ΠΜΣ και δηλώνουν τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου εξαμήνου. Προκειμένου να εγγραφούν, χρειάζεται να προσκομίσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά συμπεριλαμβανομένης της απόδειξης καταβολής των προβλεπόμενων διδάκτρων.

3.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Οι υποχρεώσεις φοίτησης ανά εξάμηνο σπουδών ορίζονται ως εξής:

Α' εξάμηνο
Μεθοδολογία έρευνας στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο (υποχρεωτικό)
Κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων: Σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα (υποχρεωτικό)
Διεπιστημονικό σεμινάριο «Εκπαίδευση, δικαιώματα και ανισότητες» (υποχρεωτικό)
1 μάθημα επιλογής στο Institute of Education ή στο ΕΚΠΑ

Β' εξάμηνο
2 μαθήματα επιλογής στο Institute of Education ή στο ΕΚΠΑ

Γ' εξάμηνο
1 μάθημα επιλογής στο ΕΚΠΑ
Διεπιστημονικό σεμινάριο Σεπτεμβρίου «Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές Ανισότητες» (υποχρεωτικό) Συνδιδασκαλία ΕΚΠΑ-ΙΟΕ (υποχρεωτικό)
Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία- Πρώτη φάση (υποχρεωτικό)

Δ' εξάμηνο: 30 ECTS
1 μάθημα επιλογής στο ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία – Δεύτερη φάση (υποχρεωτικό)

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/ σεμιναρίων είναι υποχρεωτική.

3.4 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η εκπόνηση της Μδε γίνεται κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους σπουδών υπό την επίβλεψη κάποιου διδάσκοντα του ΠΜΣ. Πρόκειται για την εις βάθος διερεύνηση ενός θέματος το οποίο εντάσσεται στο γνωστικό πεδίο του ΠΜΣ. Στην αρχή του γ' εξαμήνου σπουδών οι φοιτητές με βάση τα ενδιαφέροντά τους και μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα δηλώνουν το θέμα και τον επιβλέποντα. Η εκπόνηση της Μδε γίνεται σε δύο φάσεις: η πρώτη (συγκρότηση της προβληματικής, σχέδιο και μέθοδος έρευνας) κατά το γ' εξάμηνο, και η δεύτερη (ολοκλήρωση και συγγραφή της Μδε) κατά το δ' εξάμηνο σπουδών. Η έκταση της Μδε είναι περίπου 20.00 λέξεις.

Οι φοιτητές παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους στο Σεμινάριο των Μδε, το οποίο οργανώνεται κατά τη διάρκεια και των δύο εξαμήνων. Η συμμετοχή στο Σεμινάριο είναι υποχρεωτική και αποτελεί μέρος της εκπόνησης της Μδε.

3.5 ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Με στόχο (α) να αποκτήσουν οι φοιτητές μια σαφή εικόνα για το Πρόγραμμα Σπουδών και (β) να βοηθηθούν στις επιλογές (μαθημάτων κ.τ.λ.) που θα χρειαστεί να κάνουν στη διάρκεια των μεταπτυχιακών τους σπουδών, ορίζεται για κάθε φοιτητή ένας διδάσκοντας ως σύμβουλος. Οι σύμβουλοι ορίζονται στην αρχή του

πρώτου εξαμήνου σπουδών και συνεργάζονται με τους φοιτητές σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους.

Επιπλέον, προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη των νέων φοιτητών στο ΠΜΣ, για κάθε νέο μεταπτυχιακό φοιτητή ορίζεται ένας παλιός ως σύμβουλος.

4. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

4.1 ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΠΜΣ

Εκτός από τη Γραμματεία του ΤΕΑΠΗ (Ναυαρίνου 13^Α ισόγειο), η οποία ασκεί το διοικητικό έργο του ΠΜΣ (εγγραφές, βεβαιώσεις, πτυχία κλπ), λειτουργεί και το γραφείο του Προγράμματος, το οποίο παρέχει υποστήριξη στους μεταπτυχιακούς φοιτητές για θέματα σχετικά με τη φοίτηση στο Πρόγραμμα.

Υπεύθυνη: Μαρία Ντελίκου

Δ/ση: Ιπποκράτους 35, 3^{ος} όροφος

Τηλ.: 210 368 8527

e-mail: pmsteapi@gmail.com

4.2. ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ

Κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους στο Πανεπιστήμιο Αθηνών οι φοιτητές μπορούν να αναζητήσουν το βιβλιογραφικό υλικό που χρειάζονται για τη συγγραφή των εργασιών τους από τα ηλεκτρονικά περιοδικά και τις βάσεις δεδομένων στις οποίες το Πανεπιστήμιο έχει εξασφαλίσει πρόσβαση. Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιούν το σπουδαστήριο του ΠΜΣ, όπου υπάρχει βιβλιογραφικό υλικό σχετικό με το αντικείμενο σπουδών του Κοινού Προγράμματος.

Υπεύθυνες: Μαρία Ντελίκου και Κατερίνα Μίχα

Δ/ση: Ιπποκράτους 35, 3^{ος} όροφος

Το σπουδαστήριο λειτουργεί καθημερινά 10.00-16.00

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

6.1.1. Μεθοδολογία έρευνας στο ελληνικό εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο

Διδάσκων: Κώστας Γιαννακόπουλος

Γενικό περίγραμμα μαθήματος

Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα να συνθέτουν τις θεωρητικές προκειμένες με την ερευνητική πρακτική και τα εμπειρικά δεδομένα. Επιδιώκεται η θεωρητική, εννοιολογική και πρακτική αλληλοσυσχέτιση μεταξύ ερευνητικών ερωτημάτων, θεωρητικών επιλογών και επεξεργασίας εννοιών της έρευνας στην εκπαίδευση. Οι επιστημολογικές βάσεις διαφορετικών ερευνητικών προσεγγίσεων εξετάζονται μέσα από συγκεκριμένα επιστημολογικά παραδείγματα. Παράλληλα εξετάζονται κριτικά οι όροι παραγωγής της νέας γνώσης και η κοινωνική χρήση της τελευταίας. Οι ΜΦ οφείλουν να συγκροτήσουν σχέδιο έρευνας και να εκπονήσουν προσωπική έρευνα που θα αναδεικνύει την αλληλεξάρτηση ανάμεσα στο πλαίσιο, τη θεωρία, τα ενδιαφέροντα του ερευνητή, τη συμμετοχή των “ερευνημένων”, τις πρακτικές και τις τεχνικές της έρευνας, τις έννοιες που συγκροτούν το ερευνητικό αντικείμενο και τις μεταξύ τους σχέσεις.

Γενικοί στόχοι

Η κριτική εξέταση των ποικίλων μεθόδων κοινωνικής και εκπαιδευτικής έρευνας στη βάση των αντίστοιχων θεωριών και επιστημολογικών παραδειγμάτων.

Η κριτική εξέταση της σχέσης του σχεδίου έρευνας με τη θεωρία και τα εμπειρικά δεδομένα που απορρέουν από το ερευνητικό ερώτημα.

Η συσχέτιση των εννοιολογήσεων, της συλλογής δεδομένων και της ανάλυσης δεδομένων.

Τέλος, η συσχέτιση των αποτελεσμάτων της έρευνας στο εξειδικευμένο κατά περίπτωση ερευνητικό πλαίσιο με τη θεωρία.

Ειδικό στόχοι

Να κατανοήσουν οι ΜΦ την ερευνητική διαδικασία σε μια ολιστική θεώρηση.

Να αναπτύξουν οι ΜΦ την ικανότητα να διατυπώνουν ερευνητικά ερωτήματα και να τα εντάσσουν στο θεωρητικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Να αναπτύξουν οι ΜΦ την ικανότητα να επεξεργάζονται τα ερευνητικά ερωτήματα, ώστε να οδηγούνται από τις εννοιολογήσεις στην κατάλληλη διαδικασία και στις κατάλληλες τεχνικές συλλογής δεδομένων.

Να αναπτύξουν οι ΜΦ την ικανότητα να συλλέγουν και να αναλύουν τα δεδομένα υπό το πρίσμα της θεωρίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε πεδίου έρευνας, και να αντλούν συμπεράσματα.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

α. στο επίπεδο της γνώσης και της κατανόησης

Το συγκεκριμένο μάθημα αποσκοπεί να καταστήσει τους ΜΦ ικανούς:

να συνδέουν τη θεωρία και τις υποκείμενες έννοιες με την κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα σε διαφορετικές παραδειγματικές προοπτικές – με έμφαση στην κατασκευή των κοινωνικών διακρίσεων και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Να κατανοούν την ατομική και πολιτισμική ετερογένεια των συμμετεχόντων στους διάφορους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς θεσμούς.

β. στο επίπεδο των διανοητικών δεξιοτήτων

Το συγκεκριμένο μάθημα αποσκοπεί να καταστήσει τους ΜΦ ικανούς:

Να εντοπίζουν ερευνητικά ζητήματα και ερωτήματα και να τα πλαισιώνουν με τη θεωρία, καθώς και το κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Να κατέχουν και να χειρίζονται τη θεωρία και τις ερευνητικές μεθόδους που κρίνουν κατάλληλες για το εκάστοτε πλαίσιο, εκπαιδευτικό πρόβλημα και ερευνητικό ερώτημα.

Να αναπλαισιώνουν, να εντοπίζουν, να αποκαθιστούν και να αναλύουν πληροφορίες προερχόμενες από διαφορετικές πηγές

Να αξιολογούν κριτικά τη χρήση των εμπειρικών δεδομένων σε συσχετισμό με τη θεωρία και το πλαίσιο, να αναπτύσσουν ερμηνευτικά σχήματα και να αποτιμούν κριτικά θεωρητικά και ερμηνευτικά σχήματα υπό το πρίσμα των εμπειρικών δεδομένων και των ιδιαιτεροτήτων του εκάστοτε πλαισίου.

Να αξιολογούν κριτικά τον τρόπο με τον οποίο τα επιστημολογικά παραδείγματα εφαρμόστηκαν ερευνητικά σε διάφορα κοινωνικά και εκπαιδευτικά πεδία

Να συνθέτουν και να αξιολογούν πληροφορίες προερχόμενες από διαφορετικές πηγές και να αναπτύσσουν πρωτότυπη επιχειρηματολογία στη βάση αποδείξεων και αιτιολογήσεων

Να διατυπώνουν με σαφήνεια την επιχειρηματολογία τους στον προφορικό και γραπτό λόγο, ικανοποιώντας αυστηρά ακαδημαϊκά κριτήρια

Να χειρίζονται ερευνητικά προβλήματα με πρωτοτυπία

Να εργάζονται αναστοχαστικά επάνω στη προσωπική τους έρευνα που διενεργείται στα πλαίσια του μαθήματος.

γ. στο επίπεδο των επαγγελματικών δεξιοτήτων

Το συγκεκριμένο μάθημα αποσκοπεί να καταστήσει τους ΜΦ ικανούς:

Να εφαρμόζουν θεωρητικά υποδείγματα και έννοιες στον ερευνητικό σχεδιασμό και στην ερευνητική πρακτική

Να εντάσσουν την έρευνά τους στο κατάλληλο επιστημολογικό πλαίσιο και να χρησιμοποιούν τις ενδεδειγμένες μεθόδους έρευνας και ανάλυσης κατά τη

διατύπωση της ερευνητικής προβληματικής τους σε συνάρτηση με συγκεκριμένες θεωρητικές επιλογές

Να επισημαίνουν και να χρησιμοποιούν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα κοινωνικής εκπαιδευτικής πολιτικής και καθημερινής πρακτικής

Να σχεδιάζουν ερευνητικά προγράμματα σε συνάρτηση με συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα, το εκάστοτε κοινωνικό πλαίσιο, το υιοθετούμενο επιστημολογικό παράδειγμα και τα κοινωνικά υποκείμενα

Να αναπτύσσουν αυτόνομη επαγγελματική δραστηριότητα

Να αναπτύσσουν αναστοχαστικές προσεγγίσεις επάνω στη προσωπική τους έρευνα που διενεργείται στα πλαίσια του μαθήματος.

Μαθησιακές διαδικασίες

Προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι και δεξιότητες, επιχειρείται να δημιουργηθεί μια «κοινότητα μαθητευόμενων ερευνητών» επιδεικτικών στην ομαδική μελέτη και μάθηση, καθώς και στην κριτική σκέψη.

Στους ΜΦ προσφέρεται ένα ευρύ φάσμα διδακτικών και μαθησιακών δραστηριοτήτων που συγκλίνουν με τους στόχους του ΔΣ. Αυτές περιλαμβάνουν: α) ανακοινώσεις, τις οποίες ακολουθεί συζήτηση β) συνεδρίες υποστηριζόμενες από γραπτά κείμενα και παρουσιάσεις γ) ατομική έρευνα πεδίου και συλλογή δεδομένων. Στόχος της εργασίας και των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτήν είναι να αποκτήσουν οι ΜΦ ερευνητική εμπειρία και μέσω της ανταλλαγής απόψεων με τον διδάσκοντα, να εισαχθούν σε ένα ευρύ φάσμα ερευνητικών προσεγγίσεων. Οι ΜΦ διατυπώνουν ερευνητικά ερωτήματα, εκπονούν σχέδιο έρευνας, πραγματοποιούν θεωρητική έρευνα, έρευνα πλαισίου και πεδίου, ανάλυση δεδομένων και εξαγωγή συμπερασμάτων.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των ΜΦ στο συγκεκριμένο μάθημα βασίζεται σε παρουσιάσεις κειμένων στο σεμινάριο και σε μια τελική εργασία 3.000 λέξεων το μέγιστο. Στην τελική εργασία οι ΜΦ σχεδιάζουν και εκπονούν τη δική τους έρευνα: διατυπώνουν το ερευνητικό τους ερώτημα, δηλώνουν τις θεωρητικές τους επιλογές, το κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο έρευνας, προβαίνουν σε εννοιολογήσεις βάσει της θεωρίας και του πλαισίου, σχεδιάζουν την τεχνική της συλλογής δεδομένων βάσει της εννοιολόγησης, συλλέγουν και αναλύουν τα δεδομένα και προχωρούν σε συμπεράσματα, τα οποία συσχετίζουν με τη θεωρία και το πλαίσιο.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Bell, J. (1999) *Μεθοδολογικός Σχεδιασμός Παιδαγωγικής και Κοινωνικής Έρευνας. Πρόλογος-Εισαγωγή-Απόδοση: Αν.-Β. Ρήγα*, Αθήνα, Gutenberg.

Blackledge, D. & Hunt, B. (1995) *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, Αθήνα, Έκφραση. , Ναταλία.

Bourdieu, P. (2006) *Η Αίσθηση της Πρακτικής*, Αθήνα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Bryman, A. (1988) *Quantity and Quality in Social Research (Contemporary Social Research)*, London, Routledge.

Chalmers, A.F. (2001) Τι είναι αυτό που το λέμε επιστήμη; Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης.

Charmaz, K. (2006) *Constructing Grounded Theory. A Practical Guide Through Qualitative Analysis*, London, Sage.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (επιμ.) (2008) *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα, Μεταίχμιο

Copans, J. (2004) *Η Επιτόπια Εθνολογική Έρευνα*, Αθήνα, Gutenberg.

De Landsheere, G. (1996) *Η Εμπειρική έρευνα στην εκπαίδευση. Επεξεργασμένη για το Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης*, Αθήνα, Τυπωθήτω.

De Vaus, D. (2008) *Ανάλυση Κοινωνικών Δεδομένων*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Denzin, N. K. & Lincoln, Y. (1998) *The Landscape of Qualitative Research: Theories and Issues (Handbook of Qualitative Research Paperback Edition , Vol 1)*, London, Sage Publications, Inc.

Denzin, N. K. & Lincoln, Y. (1998) *Collecting and Interpreting Qualitative Materials (Handbook of Qualitative Research Paperback Edition , Vol 3)* Sage Publications, Inc.

Denzin, N. K. & Lincoln, Y. (1998) *Strategies of Qualitative Inquiry (Handbook of Qualitative Research Paperback Edition , Vol 2)*, London, Sage Publications, Inc.

Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (1998) *Strategies of Qualitative Inquiry*, Thousand Oaks, London, New Delhi, Sage.

Dicks, B., Mason, B., Coffey, A. J. & Atkinson, P. A. (επιμ.) (2005) *Qualitative Research and Hypermedia: Ethnography for the Digital Age (New Technologies for Social Research series)*. London, Sage Publications Ltd,

Duverger, M. (1990) *Μέθοδοι Κοινωνικών Επιστημών, ε' ανατύπωση*, Αθήνα, ΕΚΚΕ.

Eco, U. (1994) *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*, Αθήνα, Νήσος.

Gee, J. P. (2005) *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method* Routledge.

Geertz, C. (2003) *Η Ερμηνεία των Πολιτισμών*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Giddens, A. (2002) *Κοινωνιολογία*, Αθήνα, Gutenberg.

Glynos, J. & Howarth, D. (2007) *Logics of Critical Explanation in Social and Political Theory*,

Grawitz, M. ([2001]- 2006) *Μέθοδοι των κοινωνικών επιστημών*, Αθήνα, Εκδόσεις Οδυσσέας.

Howard, K. & Sharp, J. A. (1994) *Η Επιστημονική Μελέτη. Οδηγός Σχεδιασμού και Διαχείρισης Πανεπιστημιακών Ερευνητικών Εργασιών. Πρόλογος-Επιμέλεια Κ.Σοφούλης*, Αθήνα, Gutenberg.

Huff, D. (1997) *Η Απάτη της Στατιστικής*, Αθήνα, Οξύ.

Javeau, C. (1996) *Η Έρευνα με Ερωτηματολόγιο*, Αθήνα, Τυπωθήτω-Γ.Δαρδάνος. Κωδικός: Η62 .J39 1996b, τοποθεσία: Ρέθυμνο.

- Kress, G. R. & Van Leeuwen, T. (2010) *Η ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο.
- Krippendorff, K. (1980 (2d edition, 2004) *Content Analysis: An Introduction to its Methodology*, Beverly Hills, London, Sage Publications.
- Kuhn, T. (χχ) *Η Δομή των Επιστημονικών Επαναστάσεων*, Αθήνα, Σύγχρονα Θέματα.
- Marcus, G. (1998) *Ethnography through Thick and Thin*, Princeton, Princeton University Press.
- Martin, O. (2008) *Η ανάλυση ποσοτικών δεδομένων*, Αθήνα, Τόπος.
- Mason, J. (2003) *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας. Επιμ. Ν. Κυριαζή*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Miles, M. B. & Huberman, M. (1994) *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, London, Sage Publications, Inc.
- Mitchell, C. (2002) *Researching Children's Popular Culture: The Cultural Spaces of Childhood* Λονδίνο, Routledge.
- Robson, C. (2007) *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*, Αθήνα, Gutenberg.
- Rose, G. ([2001] 2007) *Visual Methodologies An Introduction to the Interpretation of Visual Materials, Second Edition*, London, Sage.
- Titscher, S., Meyer, M., Wodak, R. & Vetter, E. (2000) *Methods of Text and Discourse Analysis*, London, Thousand Oaks, New Delhi, Sage Publications.
- Van Dijk, T. A. (1988) *News as Discourse*, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates Publications.
- Van Dijk, T. (επιμ.) (2007) *Discourse Studies. Sage Benchmarks Discourse Studies*, Sage Publications Ltd,
- Van Dijk, T. (1987) *News Analysis: Case Studies of international and National News in the Press* Routledge.
- Van Leeuwen, T. & Jewitt, C. (επιμ.) (2001) *Handbook of Visual Analysis*. London, Thousand Oaks, New Delhi, Sage Publications.
- Vaus, D. D. (2001) *Research Design in Social Research*, London, N. York, Sage Publications Ltd
- Verma, G. & Mallick, K. (2004) *Εκπαιδευτική Έρευνα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και τεχνικές*, Αθήνα, Τυπωθήτω.
- Weber, R. P. (1990) *Basic Content Analysis*, Newbury Park, CA, Sage.
- Wetherell, M. (επιμ.) (2004) *Ταυτότητες, Ομάδες και Κοινωνικά Ζητήματα*. Αθήνα, Μεταίχμιο.
- Γέμτος, Α. Π. (1995) *Οι Κοινωνικές Επιστήμες. Μια Εισαγωγή*, Αθήνα, Τυπωθήτω, Γ. Δαρδάνος.
- Γέμτος, Α. Π. (2004) *Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών. Τόμος 1 και 2. Δ' διευρυμένη έκδοση*, Αθήνα, Παπαζήσης.
- Γκέφου - Μαδιανού, Δ. (επιμ.) (1998) *Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία*.

Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Γκότοβος, Α. Ε. (2002) *Εκπαίδευση και ετερότητα. Ζητήματα διαπολιτισμικής παιδαγωγικής*, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Δοξιάδης, Κ. (2008) *Ανάλυση Λόγου. Κοινωνικο-φιλοσοφική θεμελίωση*, Αθήνα, Πλέθρον.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005) *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*, Αθήνα, Κριτική.

Θεοφιλίδης, Χ. (1999) *Η συγγραφή επιστημονικής εργασίας: Από τη θεωρία στην πράξη*, Αθήνα, Δάρδανος.

Ιωσηφίδης, Θ. & Σπυριδάκης, Μ. (επιμ.) (2006) *Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα. Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις και Ανάλυση Δεδομένων*. Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική,

Ιωσηφίδης, Θ. ([2003] 2008) *Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων στις Κοινωνικές Επιστήμες*, Αθήνα, Κριτική..

Καντσά, Β., Μουτάφη, Β. & Παπαταξιάρχης, Ε. (επιμ.) (2012) *Μελέτες για το φύλο στην ανθρωπολογία και την ιστορία*. Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Καραγεώργος, Δ. (2002) *Μεθοδολογία έρευνας στις επιστήμες της αγωγής*, Αθήνα, Σαββάλας.

Κατσιλλής, Ι. (1997) *Περιγραφική Στατιστική, Εφαρμοσμένη στις Κοινωνικές Επιστήμες και την Εκπαίδευση. Με έμφαση στην ανάλυση με υπολογιστές*, Αθήνα, Gutenberg.

Κοντοχρήστου, Μ. (επιμ.) (2007) *Ταυτότητα και ΜΜΕ στη σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα, Παπαζήσης.

Κουβέλη, Α. (1984) "Το στοιχείο της παραμόρφωσης στην εμπειρική κοινωνική έρευνα: τυποποιημένο ερωτηματολόγιο και ελεύθερη συνέντευξη". *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 54.

Κυριαζή, Ν. (1998) *Η Κοινωνιολογική Έρευνα. Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*, Αθήνα, Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις.

Κυριακάκης, Γ. & Μιχαηλίδου, Μ. (επιμ.) (2006) *Ετερότητες. Η Προσέγγιση του Άλλου. Ιδεολογία, Μεθοδολογία και Ερευνητική Πρακτική*. Αθήνα, Μεταίχμιο.

Κωνσταντινίδου, Χ. (2010) "Το Κείμενο, το Συγκείμενο και το Κοινωνικό Φύλο στις Σπουδές των Μέσων". Στο Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.) *Η Έρευνα του Φύλου στην Ελλάδα*. Αθήνα, Gutenberg, σελ. 29-52.

Λάζος, Γ. (1998) *Το Πρόβλημα της Ποιοτικής Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρία και Πράξη*, Αθήνα, Παπαζήσης.

Λαμπίρη-Δημάκη, Ι. (1986) *Η Κοινωνιολογία και η Μεθοδολογία της. Παραδείγματα, Μέθοδοι Έρευνας και Επιστημολογικά Προβλήματα*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλας.

Λαμπίρη-Δημάκη, Ι. (1987) *Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα Σήμερα. Με κείμενα 30 συγγραφέων*, Αθήνα, Παπαζήσης.

Μακράκης, Β. (1997) *Ανάλυση Δεδομένων στην Επιστημονική Έρευνα με τη χρήση του Spss*, Αθήνα, Gutenberg.

Μιχαλοπούλου, Κ. (1992) *Κλίμακες Μετρήσεως Στάσεων*, Αθήνα, Οδυσσεάς.

Μπαμπάλης, Θ. Κ. & Τσιπλητάρης, Α. Φ. (2006) *Δέκα παραδείγματα μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας. Από τη θεωρία στην πράξη*, Αθήνα, Ατραπός.

Μπέλλας, Θ. (1998) *Δομή και γραφή της επιστημονικής εργασίας με βάση την εμπειρική παιδαγωγική έρευνα*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Μπονίδης, Κ. Θ. (2004) *Το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου ως αντικείμενο έρευνας Διαχρονική εξέταση της σχετικής έρευνας και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Νόβα - Καλτσούνη, Χ. (2006) *Μεθοδολογία Εμπειρικής Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες. Ανάλυση δεδομένων με τη χρήση του SPSS 13*, Αθήνα, Gutenberg.

Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.) (1998) *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα*. Αθήνα, Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός,

Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1993) *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Πουρκός, Μ. & Δαφέρμος, Μ. (επιμ.) (2010) *Ποιοτική Έρευνα στις Κοινωνικές Επιστήμες: Επιστημολογικά, Μεθοδολογικά και Ηθικά Ζητήματα*. Τόπος,

Ρίτσαρντσον, Κ. & Βασιλινάς, Α. (1999) *Εισαγωγή στη Στατιστική*, Αθήνα, Κάκτος.

Σταμέλος, Γ. & Δακοπούλου, Ν. (2007) *Η διατριβή στις κοινωνικές επιστήμες: Από το σχεδιασμό στην υλοποίηση*, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Τάτσης, Ν. Χ. (1999) *Κλασικές Έρευνες των Κοινωνικών Επιστημών*, 3η εκδ, Αθήνα, Οδυσσέας.

Τσιώλης, Γ. (2006) *Ιστορίες ζωής και βιογραφικές αφηγήσεις*, Αθήνα, Κριτική.

Τσιώλης, Γ., Σερντεδάκης, Ν. & Κάλλας, Γ. (επιμ.) (2011) *Ερευνητικές Υποδομές και Δεδομένα στην Εμπειρική Κοινωνική Έρευνα. Ζητήματα Καταγραφής, Τεκμηρίωσης και Ανάλυσης Κοινωνικών Δεδομένων*. Υλικά 15, Αθήνα, Νήσος.

Φίλιας, Β., Σπουδαστήριο Κοινωνιολογίας Πασπε & Εκκε (1998) *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών. Β' Συμπληρωμένη Έκδοση. Γενική εποπτεία: Β. Φίλιας*, Αθήνα, Gutenberg.

Χαλεβελάκη, Μ. (2010) *Μια Εισαγωγή στη Σημειολογία: Θεωρία και Εφαρμογές*, Αθήνα, Καστανιώτης.

6.1.2. Κατασκευή των Κοινωνικών Ανισοτήτων : Σύγχρονα θεωρητικά ζητήματα
Διδάσκουσες: Νέλλη Ασκούνη, Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου, Εύη Ζαμπέτα, Μαίρη Λεοντσίνη

Το μάθημα είναι υποχρεωτικό και στοχεύει στην κριτική παρουσίαση και αποτίμηση των κοινωνικών ανισοτήτων στο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Οι επιμέρους θεματικές καλύπτουν μεγάλο φάσμα των ερευνητικών ενασχολήσεων του ΠΜΣ. Δίνουν έμφαση στη σύνδεση ανάμεσα στην εννοιολογική συγκρότηση της θεωρίας και την εμπειρική διάσταση της ερευνητικής πρακτικής. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η κριτική ανάγνωση και η δημιουργική επεξεργασία της διεθνούς βιβλιογραφίας.

1. Εισαγωγή , Μαίρη Λεοντσίνη
2. Μορφές Κεφαλαίου
Μαίρη Λεοντσίνη
3. Κοινωνικές τάξεις και εκπαιδευτικές ανισότητες
Νέλλη Ασκούνη
4. Εθνοπολιτισμικές διαφορές, Εκπαίδευση, Ανισότητες
Νέλλη Ασκούνη
5. Εθνογραφικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές ανισότητες
Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου
6. Θεωρίες Φύλων
Μαίρη Λεοντσίνη
7. Φύλα και κοινωνικές ιεραρχήσεις
Μαίρη Λεοντσίνη
8. Ιστορικές και Κοινωνικές καταβολές των εκπαιδευτικών συστημάτων
Εύη Ζαμπέτα
9. Παγκοσμιοποίηση και Εκπαίδευση
Εύη Ζαμπέτα
10. Ο Εκπαιδευτικός
Εύη Ζαμπέτα
11. Ταξικές παραδοχές των σχολικών πρακτικών και παιδαγωγικός λόγος
Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου
12. Σχολική γνώση και κοινωνικός έλεγχος
Νέλλη Ασκούνη
13. Κλείσιμο, Αξιολόγηση

Στόχοι και προσδοκώμενα αποτελέσματα

Το μάθημα βοηθάει τους / τις ΜΦ :

- Να κατανοήσουν τις κυριότερες θεωρίες και έννοιες που σχετίζονται με την εκπαίδευση, από διαφορετικές επιστημονικές οπτικές, με ειδική αναφορά στην κατασκευή των κοινωνικών διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Να κατανοήσουν και να μελετούν κριτικά την κοινωνική και πολιτισμική ετερογένεια των συμμετεχόντων σε εκπαιδευτικά προγράμματα
- Να κατανοήσουν και να μελετούν κριτικά τον πολύπλοκο, πολυεπίπεδο χαρακτήρα της μάθησης και τη σχέση της με τα εκπαιδευτικά ζητήματα και τις αλλαγές στην εκπαίδευση
- Να κατανοήσουν τον κοινωνικό χαρακτήρα των εκπαιδευτικών διαδικασιών
- Να διερευνούν κριτικά τις κοινωνιολογικές απόψεις για τις κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Να εξοικειωθούν με τις έννοιες-κλειδιά και τις θεωρητικές απόψεις που σχετίζονται με τις κοινωνικές ανισότητες
- Να υπερβούν την ερμηνεία της σχολικής επίδοσης ως αποτελέσματος ατομικών νοητικών ικανοτήτων
- Να κατανοήσουν ότι η χαμηλή επίδοση, που αφορά παιδιά λαϊκών οικογενειών, οφείλεται στις κοινωνικές διακρίσεις που ενυπάρχουν στη σχολική κουλτούρα
- Να κατανοήσουν τις επιπτώσεις της διαφοράς ανάμεσα στην επίσημη κουλτούρα και γλώσσα του σχολείου και την κουλτούρα και γλώσσα των διάφορων κοινωνικών τάξεων
- Να εμπεδώσουν τις βασικές έννοιες που εισηγήθηκαν οι Bernstein και Bourdieu αναδεικνύοντας την αναπαραγωγή των κοινωνικών ανισοτήτων από τα εκπαιδευτικά συστήματα.

Δομή

Οι συναντήσεις πραγματοποιούνται κάθε εβδομάδα, σύμφωνα με το αναλυτικό περίγραμμα που δίδεται στην αρχή του εξαμήνου, και διαρκούν τρεις ώρες. Η (εκάστοτε) διδάσκουσα παρουσιάζει τις κατευθυντήριες γραμμές των ενοτήτων που πρόκειται να εξεταστούν, και ακολουθεί συζήτηση.

Αξιολόγηση

Οι ΜΦ οφείλουν να μελετούν **κάθε εβδομάδα** τη βιβλιογραφία που προβλέπεται στο αναλυτικό περίγραμμα και δίδεται στην αρχή του εξαμήνου. Η αξιολόγηση βασίζεται στην κριτική κατανόηση και επεξεργασία της προτεινόμενης βιβλιογραφίας σύμφωνα με τις οδηγίες της κάθε διδάσκουσας.

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ (ΔΣ)

6.1.3. Διεπιστημονικό Σεμινάριο ά εξαμήνου «Εκπαίδευση, δικαιώματα, ανισότητες»

Συντονίστρια: Δήμητρα Μακρυνιώτη

Γενικό περίγραμμα

Στόχοι του σεμιναρίου είναι: α) να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες το ευρύ φάσμα κοινωνικών παραγόντων που συντελούν στις κοινωνικές διακρίσεις, στην κοινωνική ανισότητα και στον αποκλεισμό· β) να εξοικειωθούν οι συμμετέχοντες με ένα επίσης ευρύ φάσμα θεωρητικών προσεγγίσεων προερχόμενων από την κοινωνιολογία, την κοινωνική ανθρωπολογία, την κοινωνική γλωσσολογία, την κοινωνική γεωγραφία, τις πολιτικές επιστήμες, τις επιστήμες της αναπηρίας, καθώς και από την κοινωνιολογία της υγείας και του σώματος σχετικά με τις κοινωνικές διακρίσεις· γ) να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες την ικανότητα να επισημαίνουν και να αναλύουν κριτικά τις διάφορες μορφές, άρρητες και ρητές, που λαμβάνουν οι κοινωνικές διακρίσεις στις σύγχρονες κοινωνίες. Για το σκοπό αυτό η κοινωνική τάξη, η εθνικότητα, το φύλο, η σωματική και πνευματική αναπηρία, η φυλή, η γλώσσα και η σεξουαλικότητα διερευνώνται κριτικά ως φορείς της δόμησης και της αναπαραγωγής της κοινωνικής ανισότητας και ως παράγοντες που οδηγούν, μέσω επεξεργασμένων ή θεσμοποιημένων μηχανισμών, στον προσδιορισμό συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ως «διαφορετικών», «προετοιμάζοντας» το έδαφος για τον κοινωνικό αποκλεισμό τους.

Στόχοι

Η επέκταση και ανάπτυξη της γνώσης και της κατανόησης των κοινωνικών διακρίσεων

Το να αποκτήσουν και να αναπτύξουν οι ΜΦ τα αναλυτικά εργαλεία που θα τους επιτρέψουν να κατανοήσουν μέσα από ένα διεπιστημονικό πρίσμα το πλέγμα των μηχανισμών που δομούν και αναπαράγουν την κοινωνική ανισότητα

Να αντιληφθούν οι ΜΦ τις κοινωνικές διακρίσεις ως συσχετισμό κοινωνικών παραγόντων, οι οποίοι αλληλεπιδρούν/ διασταυρώνονται όχι μόνο στη δημιουργία, αλλά και στην ενίσχυση των κοινωνικών διακρίσεων

Να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα να αναγνωρίζουν μορφές κοινωνικών διακρίσεων στις σύγχρονες κοινωνίες και να αντιμετωπίζουν κριτικά τα διάφορα στοιχεία κοινωνικής πολιτικής και άλλα μέτρα που υιοθετούνται σχετικά με τις «μειονεκτούσες» κοινωνικές ομάδες.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα πρέπει:

Να έχουν αναπτύξει και επεκτείνει τη γνώση και κατανόηση των κοινωνικών διακρίσεων

Να έχουν κατανοήσει και εξετάσει κριτικά τις διάφορες μορφές ανισότητας και αποκλεισμού, την κυρίαρχη ιδεολογία σχετικά με την κοινωνική ύπαρξη και παρουσία των «διαφορετικών» κοινωνικών ομάδων, καθώς και τον διττό ρόλο της κοινωνικής πολιτικής ως προς την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων

Να έχουν αποκτήσει τη θεωρητική κατάρτιση που θα τους επιτρέψει να αναπτύξουν τα θεωρητικά και αναλυτικά εργαλεία, ώστε να κατανοήσουν σε βάθος την πολύπλοκη σχέση μεταξύ κοινωνικής τάξης, φυλής, φύλου, εθνότητας, γλώσσας, αναπηρίας και «ισότητας ευκαιριών» σε διάφορες σφαίρες της κοινωνικής ζωής.

Δομή

Το σεμινάριο διεξάγεται στη διάρκεια του εξαμήνου και περιλαμβάνει συνεδρίες με δέκα ομιλητές. Για κάθε συνεδρία προβλέπεται διαφορετικός ομιλητής, προερχόμενος από διαφορετικό επιστημονικό πεδίο (κοινωνιολογία, κοινωνική ανθρωπολογία, γλωσσολογία, πολιτικές επιστήμες, νομική επιστήμη, επιστήμες της αναπηρίας). Το νήμα που συνδέει τους ομιλητές εμπίπτει στην ευρύτερη θεματική των κοινωνικών διακρίσεων, της ανισότητας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Κάθε συνεδρία χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος πραγματοποιούνται η διάλεξη και οι σχετικές διευκρινιστικές παρατηρήσεις. Το δεύτερο μέρος αφιερώνεται στη συζήτηση με βάση τη σχετική βιβλιογραφία, τις προσωπικές εμπειρίες των συμμετεχόντων και τις περαιτέρω πληροφορίες του ομιλητή.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση βασίζεται στη συμμετοχή και στην γραπτή εργασία. Οι συμμετέχοντες πρέπει να συνεργαστούν σε μικρές ομάδες και να καταθέσουν μια μικρή γραπτή εργασία γύρω από το θέμα μιας διάλεξης που τους έχει υποδειχθεί εκ των προτέρων, καθώς και μια ατομική εργασία σχετικά με το θέμα οποιασδήποτε διάλεξης επιθυμούν.

6.1.4. Διεπιστημονικό Σεμινάριο γ' εξαμήνου Εκπαίδευση, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνικές Ανισότητες (Θερινό σχολείο αναπλαισίωσης, μάθημα συνδιδασκαλίας) (Πραγματοποιείται τη δεύτερη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου, επί 40 ώρες)

Στο Διεπιστημονικό σεμινάριο του Σεπτεμβρίου 2015 μετέχουν: Εύη Ζαμπέτα, John Vorhaus, Mano Gandarra, Μαίρη Λεοντσίνη, Θάλεια Δραγώνα, Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου.

Γενικό περίγραμμα

Το συγκεκριμένο ΔΣ είναι ένα εβδομαδιαίο εντατικό σεμινάριο-εργαστήριο (workshop), το οποίο προετοιμάζει τους ΜΦ για τη συμμετοχή στην πρωτογενή έρευνα και στη διαδικασία παραγωγής της γνώσης. Το ΔΣ συγκεντρώνει διδακτικό προσωπικό από το ΙΟΕ και το Τμήμα ΕΑΠΗ σε μια από κοινού διδασκαλία. Προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των δύο θεσμών, κυρίως μεταξύ των αντίστοιχων τμημάτων και των φοιτητών τους. Προωθεί επίσης τη θεωρητική, εννοιολογική και πρακτική συσχέτιση ερευνητικών ερωτημάτων, θεωρητικών κατασκευών, του κοινωνικού πλαισίου και των εννοιολογήσεων με ένα γενικό αρχικό ερευνητικό ερώτημα. Η προσέγγιση και ανάλυση ενός αρχικού ερευνητικού ερωτήματος ή ζητήματος αναπτύσσεται σε πνεύμα συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων.

Το ΔΣ έχει τη δομή του εργαστηρίου για διδάσκοντες και ΜΦ και, ειδικά για τους τελευταίους, έχει το χαρακτήρα μαθητείας στην έρευνα. Κάθε ημερήσια συνάντηση απαρτίζεται: α) από την παρουσίαση μιας νέας έρευνας από τους διδάσκοντες του Τμήματος ΕΑΠΗ και του ΙΟΕ, β) από ολιγομελή εργαστήρια, κατά τη διάρκεια των οποίων φοιτητές και διδάσκοντες επεξεργάζονται από κοινού το ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε στην αρχική παρουσίαση. Κατόπιν, γ) οι φοιτητές τοποθετούνται επί του ερωτήματος αυτού ενώπιον όλων των συμμετεχόντων στο ΔΣ και δ) ακολουθεί το κλείσιμο και τα συμπεράσματα. Η εργασία των ΜΦ πραγματοποιείται στη βάση συγκεκριμένων ερωτημάτων σχετικά με τα θέματα που παρουσιάστηκαν από τους διδάσκοντες και των αποτελεσμάτων της εργαστηριακής ανάλυσης και της συζήτησης.

Γενικοί στόχοι

Οι γενικοί στόχοι του ΔΣ είναι οι εξής:

Να παράσχει στους διδάσκοντες ένα βήμα για την παρουσίαση των νέων ερευνών τους σε ένα πλαίσιο που καθορίζεται από τις ανάγκες των ΜΦ και τη συνεργασία με αυτούς και τους άλλους διδάσκοντες.

Να εντάξει τους ΜΦ σε μια διαδικασία συνεργασίας και από κοινού έρευνας με τους διδάσκοντες, στη συγκρότηση ενός πλαισίου ανάλυσης συγκεκριμένων ερευνητικών ζητημάτων.

Να παράσχει στους ΜΦ ένα πλαίσιο ομαδικής εργασίας για το σχεδιασμό πρωτότυπης έρευνας.

Να παράσχει στους ΜΦ τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών ως προς την εφαρμογή των αποκτημένων γνώσεων ερευνητικού σχεδιασμού και μεθοδολογίας στην διαχείριση συγκεκριμένων ερευνητικών ζητημάτων

Να παράσχει στους ΜΦ τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών ως προς την συλλογική προετοιμασία και παρουσίαση της επιχειρηματολογίας τους

Να παράσχει στους ΜΦ τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών ως προς την κριτική εξέταση των επιχειρημάτων που παρουσιάζονται από άλλους σε σχέση με το εκάστοτε θέμα της έρευνας.

Ειδικοί στόχοι

Οι ειδικοί στόχοι που αφορούν τους ΜΦ είναι οι εξής:

Η συνεργασία με τους διδάσκοντες στο πλαίσιο μιας μαθησιακής δραστηριότητας

Η συνεργασία με στόχο την κριτική προσέγγιση πρωτότυπων ερευνητικών ερωτημάτων-ζητημάτων

Η κριτική εξέταση εναλλακτικών μεθόδων για την ανάπτυξη πλαισίων ανάλυσης ερευνητικών ερωτημάτων

Η δυνατότητα εφαρμογής των αποκτημένων γνώσεων ερευνητικού σχεδιασμού και μεθοδολογίας στην διαχείριση συγκεκριμένων ερευνητικών ζητημάτων

Η συλλογική προετοιμασία και παρουσίαση της επιχειρηματολογίας τους

Η κριτική εξέταση των επιχειρημάτων που παρουσιάζονται από άλλους σε σχέση πάντα με το εκάστοτε θέμα της έρευνας.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Αποτελέσματα στο επίπεδο των διανοητικών δεξιοτήτων:

Το ΔΣ αποσκοπεί στο να συμβάλει ώστε να αποκτήσουν οι ΜΦ τη δυνατότητα:

Να αναπλαισιώνουν θέματα και ερωτήματα στη θεωρία, στην έρευνα, καθώς και στο επίπεδο της πολιτικής και των πρακτικών

Να χρησιμοποιούν την κατάλληλη θεωρία και τις κατάλληλες ερευνητικές μεθόδους για κάθε εξειδικευμένο πλαίσιο, εκπαιδευτικό πρόβλημα και ζήτημα έρευνας

Να αξιολογούν κριτικά την επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται σε σχέση με την εκάστοτε θεωρία και το εκάστοτε πλαίσιο και να προχωρούν σε ερμηνείες με βάση την ιδιαιτερότητα του υπό μελέτη πλαισίου

Να χρησιμοποιούν συστηματικές αναλύσεις ώστε να κατανοούν τις σχέσεις που διέπουν την εκπαίδευση

Να αξιολογούν κριτικά την εφαρμογή των διεθνών θεωριών σε διάφορα κοινωνικά και εκπαιδευτικά πεδία

Να αναπτύξουν πρωτότυπη επιχειρηματολογία στη βάση αποδείξεων και αιτιολογήσεων

Να διατυπώνουν με σαφήνεια την επιχειρηματολογία τους στον προφορικό και γραπτό λόγο, ικανοποιώντας αυστηρά ακαδημαϊκά κριτήρια

Να εργάζονται σε διεπιστημονικές ομάδες και να ανταλλάσσουν ιδέες με σκοπό την παραγωγή νέας γνώσης.

Αποτελέσματα στο επίπεδο των επαγγελματικών-πρακτικών δεξιοτήτων:

Το ΔΣ αποσκοπεί στο να συμβάλει ώστε να αποκτήσουν οι ΜΦ τη δυνατότητα:

Να εφαρμόζουν εκπαιδευτικές θεωρίες και έννοιες στην έρευνα, καθώς και στο επίπεδο της πολιτικής και των πρακτικών

Να επισημαίνουν και να χρησιμοποιούν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής και καθημερινής πρακτικής

Να δρουν αυτόνομα σε επαγγελματικό επίπεδο

Να συνεργάζονται αποτελεσματικά και να αναπτύσσουν το ομαδικό πνεύμα στους άλλους.

Μαθησιακές διαδικασίες

Προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι και δεξιότητες, το διδακτικό προσωπικό δημιουργεί «κοινότητες μαθητευόμενων ερευνητών» επιδεικτικών στην ομαδική μελέτη και μάθηση, καθώς και στην κριτική σκέψη.

Στους ΜΦ προσφέρεται ένα ευρύ φάσμα διδακτικών και μαθησιακών δραστηριοτήτων που συγκλίνουν με τους στόχους του ΔΣ. Αυτές περιλαμβάνουν: α) σύντομες παρουσιάσεις, τις οποίες ακολουθεί συζήτηση στο σύνολο των συμμετεχόντων, συνεδρίες υποστηριζόμενες από γραπτά κείμενα ή σύστημα Power Point β) σεμινάρια οργανωμένα είτε ως συμμετοχικές διαλέξεις, είτε ως παρουσιάσεις φοιτητικών εργασιών και γ) εργαστήρια και ολιγομελείς σεμιναριακές ομάδες που επεξεργάζονται είτε τα θέματα των παρουσιάσεων που προηγήθηκαν είτε, στα πλαίσια προκαθορισμένων δραστηριοτήτων, διαφορετικά κείμενα και ερευνητικά ερωτήματα. Η εκπόνηση των ατομικών εργασιών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της δουλειά των ομάδων των ΜΦ και των συνεδριών-συζητήσεων. Ο στόχος αυτών των συνεδριών είναι να αναπτυχθεί η αλληλεπίδραση και η επιχειρηματολογικά θεμελιωμένη συζήτηση, ώστε να αποκομιστούν γνώσεις προερχόμενες από ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών εμπειριών φοιτητών και διδασκόντων. Οι ΜΦ ενθαρρύνονται να συγκροτούν ομάδες μελέτης για την αποτελεσματικότερη μάθηση και συζήτηση. Εργάζονται, επίσης, σε μικρές ομάδες σχεδιάζοντας μια έρευνα ή μια μέθοδο διδασκαλίας στα πλαίσια ενός ατομικά επιλεγμένου προγράμματος. Οι ΜΦ ενθαρρύνονται να αναπτύσσουν μια κοινή «επιστημονική» ταυτότητα μέσω της συγκρότησης ομάδων ανάγνωσης/ ενδιαφερόντων. Έτσι τα κοινά ενδιαφέροντα ενισχύονται και η μελέτη του οποιουδήποτε θέματος εμβαθύνεται. Ενθαρρύνονται επίσης να διατυπώνουν τον προβληματισμό τους σχετικά με τις αποκτώμενες γνώσεις μέσω εργαστηρίων και ομαδικών εργασιών.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των ΜΦ βασίζεται στην καθημερινή συμμετοχή τους στα ομαδικά εργαστήρια. Επιπλέον, εκπονούν από τρεις μέχρι πέντε σύντομες εργασίες (σύνολο 2000 λέξεων) που σχετίζονται με ερευνητικά ζητήματα τα οποία παρουσιάζονται στις συναντήσεις του ΔΣ.

Μαθήματα Επιλογής-Πανεπιστήμιο Αθηνών

6.2.1 Εκπαιδευτικοί θεσμοί και ιδιότητα του πολίτη

Διδάσκουσα: Εύη Ζαμπέτα

Περίγραμμα μαθήματος

Το μάθημα αναλύει το ζήτημα της συγκρότησης των εκπαιδευτικών θεσμών ως πεδίου του δημόσιου χώρου και πολιτικής του κράτους. Ιδιαίτερα εξετάζεται η σχέση της εκπαίδευσης με τις διαδικασίες πολιτικής κοινωνικοποίησης, τη διαμόρφωση της ταυτότητας του πολίτη και τη συγκρότηση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Το πλαίσιο αναφοράς είναι κατά κύριο λόγο τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών της Ευρώπης, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην κριτική προσπέλαση των παραπάνω σε αναφορά με τους εκπαιδευτικούς θεσμούς στην Ελλάδα, στην προοπτική της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Στόχοι

Η κριτική εξέταση του ζητήματος της ιστορικής συγκρότησης των εκπαιδευτικών θεσμών και των κοινωνικών καταβολών των εκπαιδευτικών συστημάτων στο πλαίσιο των θεωριών του κράτους.

Η θεωρητική προσέγγιση του ρόλου των εκπαιδευτικών θεσμών στη διαδικασία της πολιτικής κοινωνικοποίησης, με ιδιαίτερη έμφαση στη συγκρότηση της ιδιότητας του πολίτη.

Η εξέταση των επιπτώσεων της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στα κρατικά εκπαιδευτικά συστήματα.

Η κριτική ανάλυση των ελληνικών εκπαιδευτικών θεσμών και η εξέταση των κοινωνικών και πολιτικών επιπτώσεων της σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής και των σχετικών μεταρρυθμίσεων.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Η ανάπτυξη και ενίσχυση του θεωρητικού υποβάθρου των ΜΦ ως προς την κατανόηση της σχέσης κράτους και εκπαίδευσης.

Η ανάπτυξη και ενίσχυση της γνώσης και της κατανόησης από την πλευρά των ΜΦ της διαδικασίας της πολιτικής κοινωνικοποίησης.

Η ανάπτυξη της ικανότητας των ΜΦ να αναλύουν εκπαιδευτικούς θεσμούς σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτικά συμφραζόμενα

Η ενίσχυση της δυνατότητας των ΜΦ να αναλύουν τις κοινωνικές επιπτώσεις των διεργασιών και πολιτικών κατευθύνσεων που υιοθετούνται σε διεθνές, περιφερειακό, εθνικό ή τοπικό επίπεδο επί των εκπαιδευτικών θεσμών

Η ενίσχυση της δυνατότητας των ΜΦ για κριτική έρευνα και η ανάπτυξη των ερευνητικών ικανότητων τους.

Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τριώρες εβδομαδιαίες συναντήσεις. Κάθε συνάντηση περιλαμβάνει μια εισαγωγή από τη διδάσκουσα, η οποία ορίζει και τις κατευθύνσεις της συζήτησης με τους ΜΦ. Στη θεματική των συζητήσεων εντάσσεται ακόμη η βιβλιογραφία την οποία έχουν συμβουλευτεί οι ΜΦ. Στις δύο τελευταίες συναντήσεις οι ΜΦ καλούνται να παρουσιάσουν κατά ομάδες τις βασικές έννοιες των εργασιών τους, ώστε να ανατροφοδοτηθεί η σκέψη τους από τα σχόλια των συμφοιτητών τους.

Αξιολόγηση

Οι ΜΦ αξιολογούνται με βάση τη γραπτή εργασία τους. Κάθε ΜΦ προετοιμάζει μια εργασία 5000 περίπου λέξεων σχετιζόμενη με ένα από τα κύρια θέματα που εξετάστηκαν στο μάθημα. Το θέμα της κάθε εργασίας ορίζεται κατόπιν συνεννόησης μεταξύ του ΜΦ και της διδάσκουσας. Η εργασία ολοκληρώνεται σε τρία στάδια (1^ο στάδιο: 500 λέξεις, 2^ο στάδιο: 2000 λέξεις, 3^ο στάδιο: 5000 λέξεις). Στο καθένα από τα τρία στάδια ο ΜΦ λαμβάνει υποστήριξη και ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- Archer, M. S. (1984) *Social Origins of Educational Systems*, London, Sage.
- Coulby, D. (2000) *Beyond the National Curriculum. Curricular Centralism and Cultural Diversity in Europe and the USA*, London, Routledge / Falmer.
- Coulby, D. & Zambeta, E. (eds.) (2005) *Globalisation and Nationalism in Education*, World Yearbook of Education 2005, London, Routledge.
- Delanty, G. (1995) *Inventing Europe. Idea, Identity, Reality*, London, Macmillan Press.
- Featherstone, M. (ed.) (1990) *Global Culture. Nationalism, globalisation and modernity*, London, Sage.
- Giddens, A. (1990) *The Consequences of Modernity*, London, Polity Press.
- Green, A. (1990) *Education and State Formation*, New York, St. Martin's Press.
- Habermas, J. (1994) "Citizenship and National Identity: Some reflections on the Future of Europe" in Turner, B. & Hamilton, P. *Citizenship. Critical Concepts*, London, RKP, pp. 341-358.
- Hall, S. et al. (eds.) (1992) *Modernity and its Futures*, London, Polity Press.
- Harvey, D. (1989) *The Condition of Postmodernity*, Oxford, Blackwell.
- Ιωακειμίδης, Π. Κ. (1998) *Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελληνικό Κράτος*, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Κοντογιαννοπούλου Πολυδωρίδη, Γ. (1995 & 1996) *Κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης. Οι εισαγωγικές εξετάσεις*, τομ. I & II, Αθήνα, Gutenberg.
- Mueller, D. K. et al. (1989) *The Rise of the Modern Educational System*, Cambridge, Cambridge University Press.

Λυριντζής, Χ. κ.ά. (επιμ.) *Κοινωνία και πολιτική. Όψεις της Γ'ελληνικής δημοκρατίας 1974-1994*, Αθήνα, Θεμέλιο, ΕΕΠΕ, σ.σ. 289-311.

Marshall, T. H. & Bottomore, T. (1995) *Citizenship and social class*, Athens, Gutenberg.

Pandelidou Malouta, M. (1987) *Political attitudes and perceptions in the early adolescence. Political socialization in the context of the Greek political culture*, Athens, Gutenberg.

Sakis Karagiorgas Foundation (ed.) (2004) *Social Change in Contemporary Greece*, Athens, Sakis Karagiorgas Foundation.

Turner, B. & Hamilton, P. (eds.) (1994) *Citizenship. Critical Concepts*, London, RKP.

Ζαμπέτα, Ε. (1994) *Η Εκπαιδευτική Πολιτική στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (1974-1989)*, Αθήνα, Θεμέλιο..

Ζαμπέτα, Ε. (2003) *Σχολείο και θρησκεία*, Αθήνα, Θεμέλιο.

6.2.2 Κοινωνικό φύλο και κοινωνικό κεφάλαιο

Διδάσκουσα: Μαίρη Λεοντσίνη

Περιγραφή

Σε αυτό το σεμινάριο θα εξετάσουμε την έμφυλη διάσταση του κοινωνικού κεφαλαίου. Η διαμόρφωση των ομάδων σχετίζεται με τους τρόπους συγκρότησης των έμφυλων, ταξικών και φυλετικών ταυτοτήτων. Οι θεωρίες των φύλων και οι έμφυλες πρακτικές στα διαφορετικά κοινωνικά συμφραζόμενα συνεισφέρουν στην κατανόηση της συγκρότησης των ομάδων, των δικτύων αλληλεγγύης, αλλά και των αποκλεισμών. Η ποιοτική διάσταση των πρακτικών και η συνακόλουθη εξαγωγή νοημάτων από άτομα και ομάδες εξαρτώνται από τις κοινωνικές σχέσεις, τα δίκτυα και τους πόρους, που κάθε φορά μπορούν (ή δεν μπορούν) να κινητοποιούνται για την επίτευξη των ατομικών ή των συλλογικών στόχων. Σε αυτό το πλαίσιο, το κοινωνικό κεφάλαιο είναι καθοριστικό για τη μελέτη της ανα/παραγωγής των κοινωνικών ανισοτήτων, αφού οι τρόποι κτήσης του (θεσμικοί, αποτελέσματα δευτερογενούς κοινωνικοποίησης ή / και κληρονομιάς) και οι αγώνες για τη διεκδίκησή του εκ μέρους διαφορετικών κοινωνικών ομάδων σηματοδοτούν κοινωνικές συγκρούσεις. Η εφαρμογή των κυρίαρχων μοντέλων και των θεωριών του κοινωνικού κεφαλαίου ωστόσο αναδεικνύουν τα όριά τους όταν το κοινωνικό φύλο ως μεταβλητή, λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψιν. Το ευρύτερο πλαίσιο της μεταναστευτικής εμπειρίας στην Ελλάδα και οι προσδοκίες της δεύτερης γενιάς επιτρέπουν την εμπειρική διερεύνηση των εννοιών κοινωνικό φύλο και κοινωνικό κεφάλαιο, στο βαθμό που αυτές εμπλέκονται στις νέες μορφές διαμόρφωσης της κοινωνίας των πολιτών.

Στόχοι

- Η εξοικείωση με τη σύγχρονη βιβλιογραφία σε σχέση με τις θεωρίες των φύλων.

- Η εξοικείωση με τη σύγχρονη βιβλιογραφία σε σχέση με το κοινωνικό κεφάλαιο.

- Η κριτική αποτίμηση της έννοιας κοινωνικό κεφάλαιο και η ανάδειξη της λειτουργικότητάς της σε εμπειρικές έρευνες.

- Η ανάδειξη της αλληλοδιαπλοκής του κοινωνικού κεφαλαίου με τις θεωρίες των φύλων μέσα από την εκπόνηση εμπειρικής έρευνας στο πλαίσιο της δεύτερης γενιάς.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

- Η σύνδεση των θεωριών του κοινωνικού φύλου με επιμέρους εμπειρικά πεδία.

- Η κτήση της δυνατότητας σχεδιασμού, παρουσίασης και συγγραφής πρωτότυπης εργασίας με δημιουργική χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας.

- Η ανάπτυξη της ικανότητας για κριτική αποτίμηση των θεωριών του κοινωνικού φύλου και του κοινωνικού κεφαλαίου.

6.2.3 Θεωρία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Διδάσκουσα: Έλενα Τζελέπη

Περίγραμμα μαθήματος

Το μάθημα ιχνηλατεί τη γενεαλογία των εννοιολογήσεων και θεωρήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: από το κλασικό «φυσικό δίκαιο» και τα «φυσικά δικαιώματα» στα ανθρώπινα δικαιώματα της νεωτερικότητας, τις σύγχρονες χρήσεις και καταχρήσεις τους και από τα ανθρώπινα δικαιώματα ως υπόσχεση χειραφέτησης από την καταδυναστευση και εφιαλτήριο αντίστασης στα προνόμια της απόλυτης εξουσίας, σε εργαλειακές ρητορικές καταχρήσεις και καταστρατηγήσεις τους (π.χ. «ανθρωπιστικοί πόλεμοι»).

Ειδικότερα, το μάθημα εξετάζει τη φιλοσοφία των «δικαιωμάτων του ανθρώπου», ξεκινώντας από τις κλασικές απαρχές και τους Χομπς, Λοκ και Ρουσό, τη Γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη και την Ολυμπία ντε Γκουζ, την Αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας, τη Χάρτα Δικαιωμάτων, τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας της Αϊτής και την απαγόρευση της δουλείας. Προχωρά κατόπιν στις κριτικές του Χέγκελ και του Μαρξ, και στρέφεται προς την Χάνα Άρεντ, τον Λεβινάς, την αναδιατύπωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μετά από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και, τέλος, στις κριτικές θεωρήσεις του Ζακ Ντερριντά, του Κώστα Δουζίνα, της Τζούντιθ Μπάτλερ, του Ζακ Ρανσιέρ, και του Τζόρτζιο Αγκάμπεν.

Ακολουθώντας μια διεπιστημονική τροχιά, που περιλαμβάνει την πολιτική φιλοσοφία, την πολιτισμική κριτική, την κοινωνική ανθρωπολογία, την ιστορία, την ψυχαναλυτική θεωρία και τις σπουδές φύλου, το μάθημα διερευνά την εδραίωση της φιλοσοφίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ιστορία του πολιτικού φιλελευθερισμού, καθώς και κριτικές, εναλλακτικές θεωρήσεις που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της σύγχρονης πολιτικής φιλοσοφίας.

Βασικός άξονας της προβληματικής είναι το ερώτημα του πώς συγκροτείται/ορίζεται/αναγνωρίζεται το «ανθρώπινο» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: πώς, δηλαδή, ορίζεται και πώς περιορίζεται αυτό που δικαιούται αναγνώριση ως ανθρώπινο, πώς ορίζεται και πώς περιορίζεται η ανθρώπινη ιδιότητα και το (νομικό) υποκείμενο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ποιος/α έχει δικαίωμα να έχει δικαιώματα (Αρεντ) και ποιες σχέσεις εξουσίας ρυθμίζουν αυτή την απόφαση; Πόσο οικουμενικοί είναι αυτοί οι ορισμοί και σε τι είδους αποκλεισμούς εδράζονται;

Το ερώτημα σε ποιους/ποιες ανήκουν τα ανθρώπινα δικαιώματα συνδέεται άρρηκτα με τις κοινωνικές διακρίσεις που διέπουν την κοινωνική εμπειρία του ανήκειν, όπως είναι η φυλή και η εθνότητα, το φύλο, η σεξουαλικότητα, η κοινωνική τάξη και η οικονομική κατάσταση, η αρτιμέλεια και η αναπηρία, η ηλικία, κτλ. Μέσα από αυτή την προβληματική, θα εξετάσουμε τη σχέση των δικαιωμάτων με τις έννοιες της ελευθερίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της αξιοπρέπειας. Επίσης, θα οδηγηθούμε σε ένα στοχασμό για τα δικαιώματα του ανθρώπου ως δικαιώματα των άλλων, δηλαδή σε έναν ηθικό και πολιτικό αναστοχασμό για τον οικουμενικό «άνθρωπο» του φιλελευθερισμού και τις ετερότητές του.

Στόχοι

Η ιστορικοποίηση και γενεαλογική προσέγγιση των σημαντικότερων εννοιολογήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η θεωρητική εξέταση της θεματικής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από κομβικά κείμενα της φιλοσοφίας. Παράλληλα, η διεπιστημονική οπτική αυτής της θεωρητικής προσέγγισης μέσω της καλλιέργειας μιας συνομιλίας της φιλοσοφίας με την πολιτική θεωρία, την πολιτισμική κριτική, την κοινωνική ανθρωπολογία, την ιστορία, την ψυχαναλυτική θεωρία και τις σπουδές φύλου.

Η κριτική ανάλυση και προβληματοποίηση της έννοιας των δικαιωμάτων, μέσω της διερεύνησης των αντινομιών και σύνθετων διαστάσεών της.

Η εξοικείωση των ΜΦ με τις ηθικοπολιτικές συνδηλώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η συμβολή στο στοχασμό για τα δικαιώματα του ανθρώπου ως δικαιώματα των «άλλων», αναφορικά με άξονες κοινωνικών διακρίσεων, όπως είναι η φυλή και η εθνότητα, το φύλο, η σεξουαλικότητα, η κοινωνική τάξη και η οικονομική κατάσταση, η αρτιμέλεια και η αναπηρία, η ηλικία, κτλ.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Η φιλοσοφική κατάρτιση και η διεύρυνση του θεωρητικού υποβάθρου των ΜΦ ως προς τη μελέτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία θα τους εφοδιάσει με τα απαραίτητα εννοιολογικά εργαλεία για περαιτέρω εξειδικευμένες αναλύσεις στο πλαίσιο του ΠΜΣ «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Εκπαίδευση».

Η ενίσχυση της δυνατότητας των ΜΦ για ιστορική και θεωρητική κατανόηση των διαφορετικών εννοιολογήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και η ανάπτυξη της ικανότητάς τους για κριτική και διεπιστημονική μελέτη των παραδοξοτήτων και εντάσεών τους.

Η καλλιέργεια του ηθικού και πολιτικού αναστοχασμού σχετικά με τις διαδικασίες ορισμού, περιορισμού και οριοθέτησης της «ανθρώπινης ιδιότητας» που δικαιούται ανθρώπινα δικαιώματα. Η εξέταση των διαδικασιών συγκρότησης του υποκειμένου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η κατανόηση της σχέσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την ετερότητα μέσα από την αξιοποίηση ερευνητικών επεξεργασιών που αφορούν την ελληνική και τη διεθνή πραγματικότητα.

Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τρία εβδομαδιαία σεμινάρια. Κάθε συνάντηση περιλαμβάνει μια εισαγωγική παρουσίαση-διάλεξη από τη διδάσκουσα και στη συνέχεια συζήτηση γύρω από κείμενα της βιβλιογραφίας που έχουν εκ των προτέρων μελετήσει οι ΜΦ. Στις τρεις τελευταίες συναντήσεις, οι ΜΦ καλούνται να παρουσιάσουν τις εργασίες που έχουν εκπονήσει στο πλαίσιο του μαθήματος. Οι τελευταίες αυτές συναντήσεις έχουν τη μορφή επιστημονικού-ερευνητικού εργαστηρίου: οι ΜΦ παρουσιάζουν την εργασία τους σε επεξεργασμένη μορφή για να ακολουθήσουν σχόλια και ερωτήσεις από τους/τις υπόλοιπους/ες ΜΦ και τη διδάσκουσα.

Αξιολόγηση

Οι ΜΦ αξιολογούνται με βάση τις γραπτές εργασίες τους, έκτασης περίπου 6000 λέξεων, με θέμα του ενδιαφέροντός τους που άπτεται της θεματικής του μαθήματος και μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα. Η διδάσκουσα παρακολουθεί την εξέλιξη των εργασιών μέσω ενδιάμεσων κειμένων που παραδίδουν οι ΜΦ σε τρεις προγραμματισμένες συναντήσεις.

Επιλεκτική προτεινόμενη ελληνόφωνη βιβλιογραφία

Αγκάμπεν, Τζόρτζιο. 2005. *Ηomo sacer: Κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή*, μτφρ. Παναγιώτης Τσιαμουράς. Αθήνα: Scripta.

Αθανασίου, Αθηνά. 2007. [Ζωή στο όριο](#): Δοκίμια για το σώμα, το φύλο και τη βιοπολιτική. Αθήνα: [Εκκρεμές](#).

Άρεντ, Χάνα. 1986. *Το ολοκληρωτικό σύστημα*. Αθήνα: Ευρύαλος.

Βαρίκα, Ελένη. 2000. *Με διαφορετικό πρόσωπο: Φύλο, διαφορά και οικουμενικότητα*. Αθήνα: Κατάρτι.

Δοξιάδης, Κύρκος. 1992. *Υποκειμενικότητα και εξουσία: Για τη θεωρία της ιδεολογίας*. Αθήνα: Πλέθρον.

Δουζίνας, Κώστας. 2006. *Το τέλος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: Κριτική νομική σκέψη στη νέα χιλιετία*, μτφρ. Ηλίας Νικολούδης. Αθήνα: Παπαζήση.

Καντ, Ιμμάνουελ. 2004. *Κριτική του πρακτικού λόγου*, μτφρ. Κώστας Ανδρουλιδάκης. Αθήνα: Εστία.

Κουζέλης, Γεράσιμος και Δημήτρης Χριστόπουλος (επιμ.). 2012. *Ιδιότητα του Πολίτη: Πολιτικός Λόγος, Ιστορία και Κανόνες σε Συγκριτικές Προοπτικές*. Αθήνα: Πατάκη.

Λεβινάς, Εμμανουέλ. 1989. *Ολότητα και άπειρο: Δοκίμιο για την εξωτερικότητα*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης. Αθήνα: Εξάντας.

--. 2007. *Ελευθερία και εντολή*, μτφρ. [Μιχάλης Πάγκαλος](#). Αθήνα: Εστία.

Λοκ, Τζων. 2010. *Δεύτερη πραγματεία περί κυβερνήσεως: Δοκίμιο με θέμα την αληθινή αρχή, έκταση και σκοπό της πολιτικής εξουσίας*, μτφρ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης. Αθήνα: Πόλις.

Μπουρζουά, Μπερνάρ. 2000. *Φιλοσοφία και δικαιώματα του ανθρώπου: Από τον Καντ έως τον Μαρξ*, μτφρ. Γιώργος Φαράκλας. Αθήνα: Εστία.

Μπάτλερ, Τζούντιθ. 2009. *Λογοδοτώντας για τον εαυτό*, μτφρ. Μιχάλης Λαλιώτης. Αθήνα: Εκκρεμές.

---. 2009. *Ευάλωτη ζωή: Οι δυνάμεις του πένθους και της βίας*, μτφρ. Μιχάλη Λαλιώτη. Αθήνα: Εκκρεμές.

Ντεριντά, Ζακ. 1995. *Φαντάσματα του Μαρξ: Φαντάσματα του Μαρξ*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης. Αθήνα: Εκκρεμές

--. 2003. *Πέραν του κοσμοπολιτισμού*, μτφρ. Βαγγέλης Μπιτσιώρης. Αθήνα: Κριτική

Ρανσιέρ, Ζακ. 2010. *Το μίσος για τη δημοκρατία: Πολιτική, δημοκρατία, χειραφέτηση*, μτφρ. Βίκυ Ιακώβου. Αθήνα: Πεδίο

Ρουσσώ, Ζαν Ζακ. 1992. *Πραγματεία περί της καταγωγής και των θεμελίων της ανισότητας ανάμεσα στους ανθρώπους*, μτφρ. Μέλπω Αλεξίου-Καναγκίνη – Κώστας Σκορδύλης. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

--. 2005. *Το κοινωνικό συμβόλαιο ή αρχές πολιτικού δικαίου*, μτφρ. Βασιλική Γρηγοροπούλου - Αλβέρτος Σταϊνχάουερ. Αθήνα: Πόλις.

Τζελέπη, Έλενα (επιμ.). *Αντινομίες της Αντιγόνης: Κριτικές Θεωρήσεις του Πολιτικού*, μτφρ. Μιχάλης Λαλιώτης. Αθήνα: Εκκρεμές, 2013, επί του πιεστηρίου.

Χέγκελ, Γ.Β.Φ. 2004. *Βασικές κατευθύνσεις της φιλοσοφίας του δικαίου ή φυσικό δίκαιο και πολιτειακή επιστήμη*, μτφρ. Σταμάτης Γιακουμής. Αθήνα: Δωδώνη.

--. 2007. *Φαινομενολογία του νου*, μτφρ. Γιώργος Φαράκλας. Αθήνα: Εστία.

Χομπς, Τόμας. 1989. *Λεβιάθαν*, μτφρ. Γ. Πασχαλίδης - Α. Μεταξόπουλος. Αθήνα: Γνώση.

Επιλεκτική προτεινόμενη αγγλόφωνη βιβλιογραφία

Balfour, Ian and Eduardo Cadava (eds.). 2004. *And Justice for All? The Claims of Human Rights. Special Issue: The South Atlantic Quarterly, Volume 103, Number 2/3*. The Belgrade circle (ed.). 2002. *The Politics of Human Rights*. London: Verso.

Benhabib, Seyla. 2004. *The Rights of Others: Aliens, Residents, and Citizens*. Cambridge: Cambridge University Press.

Brown, Wendy. 1995. *States of Injury: Power and Freedom in Late Modernity*. Princeton: Princeton University Press.

--. 2008. *Regulating Aversion: Tolerance in the Age of Identity and Empire*. Princeton: Princeton University Press.

Butler, Judith and Gayatri Chakravorty Spivak. 2007. *Who Sings the Nation-State?: Language, Politics, Belonging*. Chicago: Seagull Books.

Butler Judith, and Athena Athanasiou. 2013. *Dispossession: The Performative in the Political*. Cambridge: Polity Press.

Connolly, William. 2002. *Identity\Difference: Democratic Negotiations of Political Paradox*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Cornell, Drucilla. 1992. *The Philosophy of the Limit*. New York: Routledge.

---. 1999. *Beyond Accommodation: Ethical Feminism, Deconstruction and the Law*. Boulder: Rowman & Littlefield Publishers.

---. 1998. *At the heart of Freedom: Feminism, Sex, and Equality*. Princeton: Princeton University Press.

Critchley, Simon. 1999. *Ethics, Politics, Subjectivity: Essays on Derrida, Levinas and Contemporary French Thought*. London: Verso.

Douzinas, Costas. 2007. *Human Rights and Empire: The Political Philosophy of Cosmopolitanism*. New York: Routledge.

--. 2013. *Philosophy and Resistance in the Crisis: Greece and the Future of Europe*. Cambridge: Polity.

Marx, Carl. 1977. *Critique of Hegel's 'Philosophy Of Right.'* Cambridge: Cambridge University Press.

--. 2012. *On The Jewish Question*. Create Space Independent Publishing Platform.

Rancière, Jacques. 2004. *The Politics of Aesthetics*. Continuum: New York.

Said, Edward. 2004. *Humanism and Democratic Criticism*. New York: Columbia University Press.

Scot, Joan W. 1996. *Only Paradoxes to Offer: French Feminists and the Rights of Man*. Cambridge: Harvard University Press.

Spivak, Gayatri Chakravorty. 2006. In *Other Worlds: Essays In Cultural Politics*. New York: Routledge.

Williams, Patricia. 1991. *The Alchemy of Race and Rights*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ziarek, Ewa Płonowska. 2001. *An Ethics of Dissensus: Postmodernity, Feminism, and the Politics of Radical Democracy*. Stanford: Stanford University Press.

6.2.4 Κοινωνιολογική ανάλυση των κοινωνικών ταξινομιών και ιεραρχιών

Διδάσκουσα: Ιωάννα Καυτανζόγλου.

Απαιτήσεις του μαθήματος

Οι φοιτητές/τριες που θα επιλέξουν το μάθημα θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε όλες τις συναντήσεις, να αναλάβουν μια παρουσίαση (συζήτηση και κριτικό σχολιασμό κειμένων), να συντάξουν μια εργασία (το θέμα της οποίας θα ορισθεί σε συνεργασία με τη διδάσκουσα και έκτασης τουλάχιστον 5000 λέξεων), να μετάσχουν σε ενδεχόμενη γραπτή άσκηση.

Περιγραφή μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση και η κριτική συζήτηση των βασικών διαστάσεων και της σημασίας της κοινωνικής διαστρωμάτωσης στις σύγχρονες κοινωνίες. Το μάθημα, που θα έχει τη μορφή σεμιναρίου, αποτελεί ουσιαστικά μια περιήγηση τόσο στις κλασικές μορφές και προσεγγίσεις της κοινωνικής διαστρωμάτωσης όσο και σε εκείνες που έχουν αναδείξει οι κοινωνικές και οι πολιτικές διεργασίες στις σύγχρονες «ανεπτυγμένες» κοινωνίες.

Σχέδιο μαθήματος

- I. Ανισότητες και κοινωνική διαφοροποίηση
- II. Κοινωνική διαστρωμάτωση. Μορφές και λειτουργίες
- III. Κοινωνική διαστρωμάτωση. Θεωρητικές προσεγγίσεις
- IV. Κοινωνικές τάξεις
- V. Άλλες κοινωνικές ιεραρχήσεις, διαφοροποιήσεις και ταξινομήσεις.
- VI. Ανισότητες, αποκλεισμοί, συνοχή
- VII. Οι προκλήσεις της λεγόμενης «μεταβιομηχανικής κοινωνίας»

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Το μάθημα εστιάζεται στις κοινωνίες της «Δύσης» και η σχετική βιβλιογραφία είναι εκτενέστατη. Η προτεινόμενη βιβλιογραφία είναι ενδεικτική, και σκοπεύει, μεταξύ άλλων, να δώσει στους συμμετέχοντες/χουσες στο σεμινάριο τη δυνατότητα επιλογής για τα μελλοντικά τους ερευνητικά σχέδια.

Alesina, A. & Glaeser, E.L. *Η καταπολέμηση της φτώχειας στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη*, Αθήνα, Πόλις, 2009

Baumann, Z. *Η εργασία, ο καταναλωτισμός και οι νεόπτωχοι*, (1998), Αθήνα, Μεταίχμιο, 2004

Σπαταλημένες ζωές. *Οι απόβλητοι της νεοτερικότητας* (2004), Αθήνα, Κατάρτι, 2005

Bottero, W. *Stratification: Social Division and Inequality*, London & New York, Routledge, 2005

Bottomore, T.B. *Classes in Modern Society*, 2nd edition, Harper Collins, 1991

- Bottomore, T.B. *Elites and Society*, Penguin, 1977
- Calvert, P. *The Concept of Class. A Historical Introduction*, London, Hutchinson, 1982
- Castel, R., *Les métamorphoses de la question sociale*, Paris, Fayard, 1995,
- Crompton, R. *Class and Stratification. An Introduction to Current Debates*, Cambridge, Polity Press, 1998
- Crompton, R., Devine, F., Savage M. & Scott, J. *Renewing Class Analysis*, Blackwell, 2000
- Eder, K. *The New Politics of Class. Social Movements and Cultural Dynamics in Advanced Societies*, London, Sage, 1993
- Edgell, S. *Class*, London, Routledge, 1993
- Esping-Andersen, G. ed., *Changing Classes. Stratification and Mobility in Post-Industrial Societies*, London, Sage, 1993
- Devine, F., Savage, M., Scott, J. & Crompton, R. eds, *Rethinking Class. Culture, identities & Lifestyles*, London, Palgrave Macmillan, 2005
- Dorling, D. *Injustice. Why social inequality persists*, Bristol, Policy Press, 2011
- Giddens, A. & Held, D., eds, *Classes, power and Conflict. Classical and Contemporary Debates*, London, Macmillan, 1982
- Golthorpe, J.H., «Κοινωνικές τάξεις και πολιτική στις ανεπτυγμένες βιομηχανικές κοινωνίες», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, [5-24], 4, Οκτ.1994
- Gorz, A. *Αντίο Προλεταριάτο*, Αθήνα, Νέα Σκέψη, 1986
- Gouldner, A.W. *The Future of Intellectuals and the Rise of the New Class*, New York, Continuum, 1979
- Grusky, D.B., ed. *Social Stratification in Sociological Perspective*, Boulder, Westview Press, 1994
- Grusky, D.B. & Szelenyi, S. eds, *Inequality. Classic Readings in Race, Class and Gender*, Boulder, Westview Press, 2006
- Καυτανζόγλου, Ι. *Κοινωνικός αποκλεισμός: εντός, εκτός και υπό. Θεωρητικές, ιστορικές και πολιτικές καταβολές μιας διαφορούμενης έννοιας*. Αθήνα, Σαββάλας, 2006
- Lee, D.J. & Turner, B.S. *Conflicts about Class. Debating Inequality in Late Industrialism. A Selection of Readings*. New York & London, Longman, 1996
- Marshall, G. *Repositioning Class. Social inequality in Industrial Societies*, London, Sage, 1997
- Marshall, G. , Swift, A. & Roberts, St. *Against the Odds. Social Class and Social Justice in Industrial Societies*, Oxford, Clarendon Press, 2002
- Marshall, T.H. & Bottomore, T.B. *Ιδιότητα του πολίτη και κοινωνική τάξη*, Αθήνα, Gutenberg, 1995
- Μοσχονάς, Α. *Τάξεις και στρώματα στις σύγχρονες κοινωνίες, Τόμος Α', Ερμηνευτικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Οδυσσεάς, 1998

Οικονόμου, Χ. & Φερώνας, Α. επιμ., *Οι εκτός των τειχών. Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στις σύγχρονες κοινωνίες*, Αθήνα, Διόνικος, 2006

Parkin, F. *Class Inequality and Political Order*, [13-102], London, Granada, 1981

Πετμεζίδου, Μ. & Παπαθεοδώρου, Χ., επιμ., *Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός*, Αθήνα, Εξάντας, 2004

Saul, J. "Identifying Class. Classifying Difference.", στο Panitch, L. & Leys, C., eds, *Socialist Register 2003: Fighting Identities. Race, Religion and Ethno-Nationalism*, London, Merlin, 2003

Savage, M. *Class Analysis and social Transformation*, Buckingham & Philadelphia, Open University Press, 2000

Sennett, R. & Cobb, J. *The Hidden Injuries of Class*, New York & London, Norton, 1972

SEN, A. "Social exclusion: Concept, Application, and Scrutiny", *Asian Development Bank*, Social Development Papers no 1, June 2000

SILVER, H. "Social exclusion and solidarity: three paradigms", *International Labor Review*, [531-578], vol 133, 5-6, 1994

Therborn, G. *What Does the Ruling Class Do When it Rules? State Apparatuses and State Power under Feudalism, Capitalism and Socialism*, [129-143], New Left Review Editions, London, 1978

Thompson, E.P., *The Making of the English Working Class*, [1-14], London, Penguin, 1968

Tilly, Ch. *Durable Inequality*, Berkeley, Los Angeles & London, University of California Press, 1999

Weber, M. I.10, Ανοικτές και κλειστές σχέσεις [45-47], III.1 Οι τύποι της εξουσίας, Η ισχύς της νομιμότητας, [241-245] και IV.1 Τάξεις και νομοκατεστημένες τάξεις [346-354] στο *Οικονομία και κοινωνία*, τόμος Α', *Κοινωνιολογικές έννοιες*, Αθήνα, Σαββάλας, 2005

Wagner, A.-C., *Οι κοινωνικές τάξεις στην παγκοσμιοποίηση*, Αθήνα, Πολύτροπο, 2008

Wilkinson, R. & Pickett, K. *The Spirit Level. Why Equality Is Better for Everyone*, Penguin, 2010

Wright., E.O., *Interrogating Inequality*, [17-107], London, Verso, 1994

Wright., E.O., ed, *Approaches to Class Analysis*, Cambridge & New York; Cambridge University Press, 2005

6.2.5 Εκπαίδευση και Αειφορία

Διδάσκουσα: Ευγενία Φλογαΐτη

Περιγραφή μαθήματος

Το μάθημα εισάγει τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (ΜΦ) σε διάφορα ζητήματα που αναδύονται σε σχέση με την εκπαίδευση για την αειφορία. Αναλύονται η έννοια της αειφορίας καθώς και οι βασικές έννοιες του περιβάλλοντος, της φύσης, της οικολογίας και της οικονομικής ανάπτυξης που προσδιορίζουν την εκπαίδευση αυτή. Διερευνώνται η διαμόρφωση, η εξέλιξη, η στοχοθεσία και τα χαρακτηριστικά του πεδίου αυτού υπό το πρίσμα των σύγχρονων περιβαλλοντικών ζητημάτων και κοινωνικοπολιτικών κινήσεων. Αναλύονται κριτικά οι θεωρίες, οι επιστημολογικές προσεγγίσεις, τα ιδεολογικά ρεύματα και οι τάσεις που διαμορφώνουν και επηρεάζουν το σύγχρονο διεθνές σκηνικό σχετικά με την αειφορία και την εκπαίδευση. Εξετάζονται οι κοινωνικές ανισότητες και τα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέση με βιώσιμα περιβάλλοντα και ποιότητα ζωής καθώς και η επέκταση της έννοιας των δικαιωμάτων σε άλλες μορφές ζωής.

Στόχοι

- Η εξοικείωση με την έννοια της αειφορίας και συναφείς έννοιες που συγκροτούν το θεωρητικό πλαίσιο της εκπαίδευσης για την αειφορία.
- Η κριτική ανάλυση των διαφορετικών προσεγγίσεων και ιδεολογικών ρευμάτων που αναπτύσσονται στο χώρο της εκπαίδευσης για την αειφορία
- Η θεωρητική προσέγγιση της εκπαίδευσης για την αειφορία ως συστημικής, διεπιστημονικής, κριτικής, αξιακής και πολιτικής εκπαίδευσης
- Η κριτική ανάλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε σχέση με το περιβάλλον και την αειφορία
- Η κατανόηση της διαφοροποίησης της έννοιας των δικαιωμάτων ανάλογα με τις περιβαλλοντικές ιδεολογίες

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

- Η ανάπτυξη και ενίσχυση της γνώσης και της κατανόησης των ΜΦ σχετικά με βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης για την αειφορία
- Η ανάπτυξη της ικανότητας των ΜΦ να αντιλαμβάνονται τις διαφορετικές επιστημολογικές και ιδεολογικές προσεγγίσεις στο πεδίο του περιβάλλοντος, της αειφορίας και της εκπαίδευσης για την αειφορία.
- Η ενίσχυση της ικανότητας των ΜΦ να αναλύουν τις διαφορετικές εκδοχές της αειφορίας σε σχέση με τα δικαιώματα των ανθρώπων και της φύσης.
- Η ενίσχυση της δυνατότητας των ΜΦ για κριτική έρευνα και η ανάπτυξη των ερευνητικών ικανοτήτων τους.

Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τριώρες εβδομαδιαίες συναντήσεις. Κάθε συνάντηση περιλαμβάνει μια εισαγωγική εισήγηση από την διδάσκουσα και στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση η οποία λαμβάνει υπόψη και την βιβλιογραφία που έχουν συμβουλευτεί οι ΜΦ. Στις 2 τελευταίες συναντήσεις Οι ΜΦ παρουσιάζουν κατά

ομάδες τις βασικές έννοιες των εργασιών τους, ώστε να ανατροφοδοτηθεί η σκέψη τους από τα σχόλια των συμφοιτητών τους

Αξιολόγηση

Οι ΜΦ αξιολογούνται με βάση τη γραπτή εργασία τους. Κάθε ΜΦ προετοιμάζει μια εργασία 5000 περίπου λέξεων σχετιζόμενη με ένα από τα κύρια ζητήματα που εξετάστηκαν στο μάθημα. Το θέμα της κάθε εργασίας ορίζεται κατόπιν συνεννόησης μεταξύ του ΜΦ και της διδάσκουσας. Η εργασία ολοκληρώνεται σε τρία στάδια (1^ο στάδιο: 500 λέξεις, 2^ο στάδιο: 2000 λέξεις, 3^ο στάδιο: 5000 λέξεις) Στο καθένα από αυτά ο ΜΦ λαμβάνει υποστήριξη και ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Ελληνική

Γεωργόπουλος Α. (επ)(2005) (*Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ο νέος πολιτισμός που αναδύεται*, Αθήνα: Gutenberg

Γεωργόπουλος Α. και Τσαλίκη Ε. (1993) *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Gutenberg

Δασκολιά Μ. (2004) *Θεωρία και Πράξη στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Μεταίχμιο

Δημητρίου Α. (2009) *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Περιβάλλον, Αειφορία. Θεωρητικές και Παιδαγωγικές προσεγγίσεις*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο

Λιαράκου Γ. και Φλογαΐτη Ε. (2007) *Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη*, Αθήνα: Νήσος

Παπαδημητρίου Β. (1998) *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο*, Αθήνα: Τυπωθήτω -Γιώργος Δάρδανος

Ταμουτσέλη Κ. (επ) (2009) *Δημιουργώντας Βιώσιμα Σχολικά Περιβάλλοντα*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο

Φλογαΐτη Ε. (2011) *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Πεδίο (Α έκδοση 1993)

Φλογαΐτη Ε. (2011) *Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία*, Αθήνα: Πεδίο (Α έκδοση 2006, Ελληνικά Γράμματα)

Φλογαΐτη Ε. και Λιαράκου Γ. (επ) (2011) *Η έρευνα στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη*, Αθήνα: Πεδίο (Α έκδοση 2008, Ελληνικά Γράμματα)

Φλογαΐτη, Ε. & Λιαράκου, Γ. (Επ.), (2009) *Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη. Από τη θεωρία στην πράξη*. Ηράκλειο: ΚΠΕ Αρχαίων/ENSI

Φλογαΐτη, Ε. & Γεωργόπουλος, Α. (Επ.), (2012) *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ερευνητικές εργασίες στην Ελλάδα*. Αθήνα: Πεδίο.

Ξενόγλωσση

Blaze-Corcoran, P., Wals, A. E. J. (eds) (2004) Higher Education and the Challenges of Sustainability: Problematics, Practice and Promise, Dordrecht: Kluwer.

Chi-Lee, J., Williams, M. (eds) (2006) Environmental and Geographical Education for Sustainability: cultural contexts, New York: Nova Science Publishers Inc

Dobson, A., Bell, D. (eds) (2005) Environmental Citizenship: getting from here to there, Cambridge, MA: MIT Press

Gough, S., Scott, W. A. H. (2007) Higher Education and Sustainable Development: Paradox and possibility, London/New York: Routledge.

Haigh, M., Chalkley, B., Higgitt, D. (eds) (2008) Education for Sustainable Development: Papers in Honour of the United Nations Decade of Education for Sustainable Development (2005-2014), London: Routledge.

Holmberg, J., Samuelsson, B. E., eds. 2007. Drivers and Barriers for Implementing Sustainable Development in Higher Education; (Education for Sustainable Development in Action; Technical Paper No. 3), Paris: Unesco Education Sector.

Jensen, B., Schnack, K., Simovska, V. (eds) (2001) Action Competence Revisited, Copenhagen: Royal Danish School of Educational Studies.

Jensen, B., Reid, A. (eds) (2007) Critical International Perspectives on Participation in Environmental and Health Education, Copenhagen: Danish University Press.

McKeown, R. (ed) (2007) Good Practices in Education for Sustainable Development: Teacher Education Institutions, Paris: UNESCO

Orr, D. (1992) Ecological Literacy: Education and the transition to a postmodern world, Albany: SUNY Press

Palmer, J. (1998) Environmental Education in the 21th century, London: Routledge.

Pipere, A. (ed) (2007) Education and sustainable development: First steps toward changes, Daugavpils: Daugavpils University Publishing House.

Reid, A. D., Scott, W.A.H. (2007) Researching Education and the Environment: retrospect and prospect, London: Routledge.

Reid, A., Nikel, J., Scott, W. A. H. (2006) Indicators for Education for Sustainable Development: a report on perspectives, challenges and progress. London: Anglo-German Foundation.

Reid, A.D., Jensen, B.B., Nikel, J., Simovska, V. (eds) (2007) Participation and Learning: perspectives on education and the environment, health and sustainability, London: Springer Press.

Sauvé, L. (1994) Pour une éducation relative à l'environnement, Montréal: Guérin, Paris: Eska

Scott, W. (2007) Raising standards: making sense of the sustainable schools agenda, London: Specialist Schools and Academies Trust.

Scott W. and Gough S. (2003) Sustainable Development and Learning. Framing the Issues, London: RoutledgeFalmer

Scott W. and Gough S. (Eds) (2004) Key Issues in Sustainable Development and Learning, A critical review, London and New York: RoutledgeFalmer

Sterling, S. (2001) Sustainable Education: Re-visioning Learning and Change, Bristol: Green Books.

Tilbury D., Stevenson R., Fien J., and Schreuder D. (eds) (2002) Education and Sustainability. Responding to the global challenge, Gland: IUCN

Tilbury D. and Wortman D. (2004) Engaging People in Sustainability, Gland and Cambridge: IUCN

Wheeler K. and Perraca Bijur A. (eds) Education for a Sustainable Future. A Paradigm of Hope for the 21st Century, New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers

Winnett, A. (ed) (2003) Towards a Collaborative Environmental Research Agenda: a second selection of papers, Basingstoke: Palgrave MacMillan Ltd.

Διεθνή περιοδικά

- Environmental Education Research
- Journal of Environmental Education
- Canadian Journal of Environmental Education
- Australian Journal of Environmental Education
- Applied Environmental Education and Communication
- Southern African Journal of Environmental Education, Ethics and Action

6.2.6 Κοινωνιολογία της Σχολικής Γνώσης

Διδάσκουσα: Νέλλη Ασκούνη

Γενικό περίγραμμα μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους το περιεχόμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας (σχολικές γνώσεις και πολιτισμικά στοιχεία) έχει γίνει αντικείμενο ανάλυσης στο πλαίσιο διαφορετικών ερευνών και κοινωνιολογικών προσεγγίσεων. Επιχειρεί να παρουσιάσει τους τρόπους με τους οποίους οι διάφορες κοινωνιολογικές θεωρίες (θεωρίες της κοινωνικής αναπαραγωγής, νέο-Μαρξισμός, «Νέα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης») έχουν αναλύσει τη σχέση μεταξύ της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του θεσμικού και κοινωνικού πλαισίου, στο οποίο αυτή εντάσσεται. Γενικότερα, ερευνάται η σχολική γνώση ως κοινωνικό προϊόν, η συμβολή της στην κατασκευή και ενίσχυση των κοινωνικών ιεραρχιών, καθώς και ο κοινωνικός έλεγχος που ασκείται μέσω του curriculum.

Στόχοι

Να βοηθήσει τους ΜΦ να κατανοήσουν τον κοινωνικό χαρακτήρα των εκπαιδευτικών διαδικασιών.

Να φέρει τους ΜΦ σε επαφή με ένα φάσμα θεωριών και πρωτογενών ερευνών σχετικών με τη σχολική γνώση.

Να βοηθήσει τους ΜΦ να διερευνήσουν τις μορφές του κοινωνικού ελέγχου

Να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα της κριτικής ανάλυσης των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχετικές θεωρητικές προσεγγίσεις και πρωτογενείς έρευνες.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Μετά το πέρας των μαθημάτων, οι φοιτητές θα πρέπει να:

Έχουν αναπτύξει τις γνώσεις τους γύρω από την κοινωνιολογική ανάλυση της γνώσης που παρέχει το σχολείο.

Είναι σε θέση να αναλύουν τη σχολική γνώση σε σχέση με τις έννοιες της κοινωνικής ανισότητας και των κοινωνικών ιεραρχήσεων.

Έχουν αναπτύξει την ικανότητά τους να αναλύουν τις πρόσφατες αλλαγές στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο από μία κοινωνιολογική οπτική.

Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τρίωρα εβδομαδιαία σεμινάρια. Στο πρώτο μέρος κάθε συνάντησης γίνεται μια εισαγωγή από τη διδάσκουσα. Στο δεύτερο μέρος ακολουθεί συζήτηση γύρω από κείμενα της βιβλιογραφίας που έχουν ήδη μελετήσει οι ΜΦ. Οι τελευταίες τρεις συναντήσεις είναι αφιερωμένες στην παρουσίαση των εργασιών που εκπονούν οι ΜΦ στο πλαίσιο του μαθήματος.

Αξιολόγηση

Κάθε ΜΦ θα πρέπει να προετοιμάσει μια εξαμηνιαία εργασία (περίπου 6000 λέξεων) σχετικά με θέμα του ενδιαφέροντός του/της, σχετικά με τη θεματική του μαθήματος μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα. Η διδάσκουσα παρακολουθεί την εξέλιξη της εργασίας με βάση ενδιάμεσα κείμενα που παραδίδει κάθε φοιτητής σε τρεις προγραμματισμένες συναντήσεις.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Apple M.W. (1982), *Cultural and economic reproduction in education. Essays on class, ideology and the State*, London, Boston & Henley, Routledge and Kegan Paul.

Apple M.W. (1986), *Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα* (μτφρ. Τ. Δαρβέρης), Θεσ/νίκη, Παρατηρητής

Apple M.W. (1996) "The Politics of Official Knowledge: Does a National Curriculum Make Sense?" in M.W.Apple, *Cultural Politics and Education*, Buckingham, Open University Press, 22-41.

Bernstein B. (1977) "Class and Pedagogies: Visible and Invisible" in J. Karabel & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*, New York, Oxford University Press (511-534).

Bernstein B. (1989) *Παιδαγωγικοί κώδικες και κοινωνικός έλεγχος*, (εισαγ. Μετφρ. Ι. Σολομών), Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Blackledge D., Hunt B. (1995), *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης* (μτφρ. Μ. Δελγιάννη), Αθήνα, Έκφραση.

Bourdieu P. (1977) "Cultural Reproduction and Social Reproduction" in J. Karabel & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*, New York, Oxford University Press (487-510).

Durkheim E. (1969), *L'évolution pédagogique en France*, Paris, Presses Universitaires de France.

Forquin J.-C. (1989), *Ecole et culture. Le point de vue des sociologues britanniques*, Bruxelles, De Boeck Université.

Φραγκουδάκη Α. (1985), *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα, Παπαζήση.

Gibbons M., Nowotny H., Hand-Scott P. (2000) *Rethinking Science: knowledge production in an age of uncertainties*, Cambridge, Polity Press.

Goodson I. (1987) *School Subjects and Curriculum Change*, Lewes: Falmer Press

Hammersley M. & Hargreaves A. (1983), *Curriculum Practice: Some Sociological Case Studies*, London New York, Falmer Press.

Karabel J. & Halsey A.H. (1977), "Educational Research: A Review and an Interpretation" in J. Karabel & A.H. Halsey (eds) *Power and Ideology in Education*, New York, Oxford University Press (1-85).

Moore R.& Ozga J. (Eds) (1991), *Curriculum Policy*, Oxford, Pergamon / Open University.

Moore R. Young M., "Knowledge and the Curriculum in the Sociology of Education: Towards a reconceptualisation" *British Journal of Sociology of Education*, 22, 4, 2001, 445-461

Νούτσος Χ.(1979), *Προγράμματα μέσης εκπαίδευσης και κοινωνικός έλεγχος (1931-1973)*, Αθήνα, Θεμέλιο.

Σολομών Ι., Κουζέλης Γ. (1994) (επιμ.) *Πειθαρχία και γνώση*, Αθήνα, ΕΜΕΑ

Whitty G. (1985), *Sociology and School Knowledge. Curriculum theory research and politics*, London, Methuen.

Young M.F.D. (1971), *Knowledge and Control: New Directions for the Sociology of Education*, London, Collier-Macmillan.

Young M.F.D. (1998), *The Curriculum of the Future. From the 'New Sociology of Education' to a Critical Theory of Learning*, London, Falmer Press.

6.2.7 Διδακτικές πρακτικές και ετερότητες

Διδάσκουσα: Αλεξάνδρα Ανδρούσου

Περίγραμμα μαθήματος

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η κριτική ανάλυση της έννοιας της ανομοιογένειας των σχολικών τάξεων στις πολλαπλές της εκφράσεις και στη σύνδεσή της με την έννοια της ετερότητας. Εξετάζεται η σχέση μεταξύ του θεσμικού πλαισίου της εκπαίδευσης (αναλυτικά προγράμματα, εκπαιδευτική πολιτική) και της καθημερινής εκπαιδευτικής πράξης, μέσα από τη μελέτη επιμέρους περιπτώσεων και με τη βοήθεια αναλυτικών εργαλείων που προσφέρουν η εκπαιδευτική και κοινωνική ψυχολογία, η κοινωνική ανθρωπολογία και η παιδαγωγική θεωρία. Κάθε συνάντηση ξεκινά με μια εισαγωγή της διδάσκουσας, η οποία καθορίζει και το πλαίσιο της συζήτησης που θα ακολουθήσει με τους φοιτητές. Στην πρώτη ενότητα του μαθήματος παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και στις ΗΠΑ και τον Καναδά η καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική έχει απαντήσει στην πρόκληση που αποτελεί η διαχείριση της διαφοράς σε μια σχολική τάξη. Στη δεύτερη ενότητα η έμφαση του μαθήματος δίνεται στη συστηματική, αναλυτική, κριτική ανάγνωση συγκεκριμένων παιδαγωγικών πρακτικών μέσα από ποικίλο υλικό (βίντεο, καταγραφές, παιδαγωγικό υλικό, εργασίες μαθητών/τριών).

Στόχοι

Η κατανόηση από τους φοιτητές/τριες της πολλαπλότητας των παραγόντων που διέπουν τη διδακτική πράξη.

Η σύνδεση της ανάλυσης των διδακτικών πρακτικών με την εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών θεωριών, όπως η θεσμική παιδαγωγική, η διαφοροποιημένη παιδαγωγική, η ενεργός μάθηση.

Η απόκτηση τους φοιτητές/τριες των εργαλείων εκείνων που θα τους επιτρέψει να επεξεργάζονται ένα παιδαγωγικό πλαίσιο διαχείρισης των ετεροτήτων.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι ΜΦ θα πρέπει:

Να έχουν συγκροτήσει και αναπτύξει αναλυτικές προοπτικές σχετικά με της θεωρίες και έννοιες της ετερότητας στη σχολική τάξη

Να έχουν συνδέσει την ανάλυση των διδακτικών πρακτικών με την εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών θεωριών όπως η θεσμική παιδαγωγική, η διαφοροποιημένη παιδαγωγική, η ενεργός μάθηση.

Να έχουν εξετάσει και αξιολογήσει τα διάφορα προγράμματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ.

Δομή

Το μάθημα απαρτίζεται από τρία εβδομαδιαία σεμινάρια. Κάθε συνάντηση ξεκινά με μια εισαγωγή της διδάσκουσας. Το δεύτερο μέρος οργανώνεται γύρω από μια ομαδική εργασία ή ανοιχτή συζήτηση σε σχέση με τη βιβλιογραφία που οι ΜΦ έχουν συμβουλευτεί, με το θέμα που η διδάσκουσα έθεσε εισαγωγικά, καθώς και με τυχόν προσωπικές εμπειρίες που οι ΜΦ επιθυμούν να καταθέσουν.

Αξιολόγηση

Κάθε ΜΦ οφείλει να προετοιμάσει μια εργασία των 5000 λέξεων περίπου, επάνω σε θέμα που εμπίπτει στα ενδιαφέροντά του/της, μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα. Η εκπόνηση της εργασίας περιλαμβάνει τρία στάδια. Σε καθένα από αυτά, παρέχεται στον/στην ΜΦ η απαραίτητη διδακτική στήριξη.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

AINSCOW, M., 1999, *Understanding the development of Inclusive Schools*, London, Falmer Press

ALLEMAN-GHIONDA, C. (éd), 1996, *Multiculture et éducation*, Peter Lang, Berne

ALTRICHTER H., POSCH, & SOMEKH, B. 1993, *Teachers Investigate Their Work*, Routledge, London

Αβδελά Έ., 1998, *Ιστορία και σχολείο*, Εκδ. Νήσος, Αθήνα.

BAR-ON D., 1999, *The Indiscutable and the Undiscussable. Reconstructing Human Discourse after Trauma*, Budapest, Central European University Press

CUMMINS, J., 1999, *Negotiated identities*, Gutenberg, Athens, (in Greek)

DASEN P., PERREGAUX (EDS), 2002, *Pourquoi des approches interculturelles en sciences de l'éducation? De Boeck Université, Bruxelles.*

MODGIL S., VERMA G., MALLICK K., MODGIL C., 1997, *Intercultural education*, Ed. Ellinika Grammata, Athens, (in Greek).

- DEWITTE PH., (sous la dir), 1999, *Immigration et Intégration. L'état des savoirs*, Paris, Ed de la Découverte
- DRAGONAS Th, FRANGOUDAKI A., INGLESSI Ch. (ed) 1996, *Beyond One's Own Backyard: Intercultural Teacher*, Nissos, Athens
- DUARTE E.-M, SMITH S., (ed.), 2000, *Foundational Perspectives in Multicultural Education*, Addison Wesley Longman
- ESSED Ph, 1991, *Understanding Everyday Racism*, Sage, London
- Φραγκουδάκη Α., Δραγώνα Θ., (ed.) 1997, «Τι είναι η πατρίδα μας;» *Εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- GAUTHIER C., (ED). 1997, *Pour une théorie de la pédagogie. Recherches contemporaines sur le savoir des enseignants*, De Boeck Université, Les Presses de l'Université de Laval
- GILL D., B. MAYOR and M. BLAIR (ed.), 1992, *Racism and Education Structures and Strategies*. London, Sage
- HAMMERSLEY M., ED., 1986, *Controversies in Classroom Research*, Open University Press, Bristol,
- HOPKINS D., 1994, *A teacher's guide to classroom research*, Open University Press, Bristol,
- KINCHELOE J. and STEINBERG Sh., 1997, *Changing Multiculturalism*, Open University Press, Philadelphia
- MCNIFF J., 1995, *Teaching as Learning. An action research approach*, Routledge, London
- O.C.D.E, 1987, *L' éducation multiculturelle*, Centre pour la Recherche et l'Innovation dans l'enseignement, (CERI), Paris
- REED-DANAHAY D., 1996, *Education and Identity in Rural France. The Politics of Schooling*, Cambridge University Press
- SCHÖN D., (1987) *Educating the reflective Practitioner. Toward a new design for Teaching and learning in the Profession*,:Jossey-Bass Publishers, San Fransico.
- TROYNA B., CARRINGTON B., 1990, *Education, Racism, and Reform*, Routledge, London
- WETHERELL M. & POTTER J., *Mapping the language of racism. Discourse and the legitimation of exploitation* New York, Harvester Wheatsheaf, 1992
- "We and the others". Dealing with the ethnocultural diversity", 1997, *Sychrona Themata*, No 63, Ed. Themelio, Athens, (in Greek)

6.2.8 Γλώσσα και εκπαίδευση

Διδάσκουσα: Δήμητρα Κατή

Γενικό περίγραμμα μαθήματος

Το μάθημα εστιάζει στο πώς οι γλωσσικές πρακτικές και ιδεολογίες στο σχολείο και ευρύτερα στην κοινωνία καθορίζουν την (ανα)παραγωγή γνώσης, ιδεολογίας και κοινωνικής ισχύος. Στην εισαγωγή οι κυρίαρχες αντιλήψεις για τη γλώσσα – επιστημονικές και καθημερινές- εμφανίζονται ως κοινωνικο-ιστορικά προϊόντα, που καθορίζουν το πώς αντιλαμβανόμαστε το ρόλο της γλώσσας στην εκπαίδευση. Η κυρίαρχη στρουκτουραλιστική παράδοση στις επιστήμες της γλώσσας, η οποία εκλαμβάνει τη γλώσσα ως αυτόνομο αντικείμενο, αντιπαρατίθεται με κοινωνικές-λειτουργικές παραδόσεις που την εκλαμβάνουν ως κοινωνικό σύστημα νοηματοδότησης. Στη βάση των τελευταίων ακολουθεί μια εισαγωγή σε ζητήματα κρίσιμα για την εκπαίδευση, κυρίως στην κοινωνική ποικιλομορφία και συνεχή αλλαγή της γλώσσας όπως και στη σχέση της με τη σκέψη, την ιδεολογία, τις κοινωνικές ταυτότητες και σχέσεις. Στο τρίτο και πιο κομβικό μέρος του μαθήματος, εξετάζονται οι γλωσσικές πρακτικές και ιδεολογίες μέσα στο σχολείο, τόσο από τη σκοπιά των κοινωνικών δυναμικών που τις διαμορφώνουν όσο και των επιπτώσεών τους – γνωσιακών, ιδεολογικών και κοινωνικο-πολιτικών. Έμφαση δίνεται στη συγκρότηση και στο ρόλο των αναλυτικών προγραμμάτων γλώσσας, τα οποία παραδοσιακά προωθούν μια εθνική πρότυπη γλώσσα και αναπαράγουν κοινωνικές ανισότητες και ιδεολογίες. Ειδικότερα τα ζητήματα του γραμματισμού και της διγλωσσίας /πολυγλωσσίας εξετάζονται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της πολυπολιτισμικότητας των σύγχρονων εθνικών κρατών.

Στόχοι

Να εξεταστούν οι διαφορετικές επιστημονικές αντιλήψεις για τη γλώσσα και οι συνέπειες τους για τη μελέτη της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, να αναπτυχθεί μια κριτική στάση προς το κυρίαρχο ρεύμα του δομισμού στη γλωσσολογία.

Να υποδειχτούν οι καθημερινοί μύθοι για τη γλώσσα, ειδικά μάλιστα όσοι υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί στη χώρα μας, και να αποδομηθούν με βάση επιστημονικά δεδομένα όπως και να φανεί το πώς σχετίζονται με γλωσσικές πρακτικές στο σχολείο.

Να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τη θεωρία και έρευνα στη λειτουργική και κοινωνική γλωσσολογία όσον αφορά ειδικότερα τη γλωσσική ποικιλομορφία και αλλαγή καθώς και τη σχέση της γλώσσας με τη σκέψη, την ιδεολογία, την κοινωνική ταυτότητα και ισχύ.

Να υποδειχτεί πώς τα γλωσσικά αναλυτικά προγράμματα σπουδών είναι κοινωνικοπολιτικά προϊόντα και έχουν πολλαπλές κοινωνικές και γνωστικές συνέπειες.

Να βοηθήσει τους/τις φοιτητές/τριες να εξετάσουν σε βάθος την έρευνα και τις παιδαγωγικές πρακτικές σχετικά με το γραμματισμό και ζητήματα διγλωσσίας/πολυγλωσσίας.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Μέχρι το τέλος της σειράς των μαθημάτων οι ΜΦ πρέπει να έχουν:

αναπτύξει μια κριτική στάση απέναντι στον επιστημονικό λόγο σχετικά με τη γλώσσα, και ιδιαίτερα απέναντι την κυρίαρχη δομιστική παράδοση στη γλωσσολογία, καθώς και να έχουν συνειδητοποιήσει πώς καθορίζει την κατανόησή του ρόλου της γλώσσας στην εκπαίδευση και την κοινωνία γενικότερα.

εξοικειωθεί με τις θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις σε ζητήματα που είναι σημαντικά για την εκπαίδευση, όπως η γλωσσική ποικιλομορφία και αλλαγή, καθώς επίσης και η σχέση γλώσσας, σκέψης, ιδεολογίας και εξουσίας, ώστε να είναι σε θέση να εκπονήσουν συστηματικότερες μελέτες.

εξοικειωθεί με τη θεωρία και την έρευνα σχετικά με τις γλωσσικές πρακτικές και στάσεις στο σχολείο, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικοϊστορικής παραλλαγής τους, τη διαμόρφωσή τους από τους ιδεολογικούς και κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες και τις σημαντικές γνωστικές, ιδεολογικές και πολιτικές συνέπειές τους.

εξοικειωθεί με τις διαφορετικές επιστημονικές, παιδαγωγικές και πολιτικές προσεγγίσεις των σύνθετων ζητημάτων της πολυγλωσσίας και του γραμματισμού στα σύγχρονα γλωσσικά αναλυτικά προγράμματα.

Δομή

Το μάθημα αποτελείται από τριώρες εβδομαδιαίες συναντήσεις. Οι περισσότερες είναι εστιασμένες στην παρουσίαση από τον καθηγητή που ακολουθείται από σχετική συζήτηση. Κατά τη διάρκεια των τελικών συναντήσεων, οι φοιτητές παρουσιάζουν τις εργασίες τους.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση θα εξαρτηθεί από τη συμμετοχή στα εβδομαδιαία σεμινάρια ειδικά μέσω της συζήτησης. Κυρίως όμως, θα εξαρτηθεί από μια εργασία κριτικής παρουσίασης μιας έρευνας ή θεωρητικής θέσης για τη σχέση γλώσσας, εκπαίδευσης και κοινωνίας, η οποία επιλέγεται σε συνεργασία με τη διδάσκουσα. Η εργασία θα παρουσιαστεί προφορικά κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου και θα κατατεθεί σε ένα πιο εκτενές γραπτό δοκίμιο περίπου 5.000 λέξεων στο τέλος του εξαμήνου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Bauer L. & Trudgill P. 1998. *Language Myths*. Penguin.
- Fairclough N. (ed.) 1992. *Critical Language Awareness*. Longman.
- McMahon A. 1994. *Understanding Language Change*. Cambridge University Press.
- Romaine S. (1982) *Sociolinguistic variation in speech communities*. Arnold
- Christie F. 1999. *Pedagogy and the Shaping of Consciousness: Linguistic and Social Processes*. Cassell Academic.
- Block D. & Cameron D. 2001. *Globalization and Language Teaching*. Routledge
- May S. 2001. *Language and Minority Rights: Ethnicity, Minority Rights and the*

Politics of Language. Longman.

Cummins, J. 2000. *Language, Power and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*. Multilingual.

Baker C. 2001. *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Multilingual.

Christides A.F. (ed.) 1999 *Strong and Weak Languages in the European Union*. Thessaloniki: Center for the Greek Language.

Hasan R. & G. Williams (eds.) 1996. *Literacy in Society*. Longman

Gee J.P. 1996. *Social Linguistics and Literacies: Ideology in Discourses*. Taylor & Francis.

Baker C.D. & Luke A. (eds.) 1991. *Towards a Critical Sociology of Reading Pedagogy*. Benjamins.

Rassool N. 1999. *Literacy for Sustainable Development in the Age of Information*. Multilingual.

Cope B. & M. Kalantzis (eds.) 1999. *Multiliteracies: Literacy Learning and the Design of Social Futures*. Routledge.

6.2.9 Έθνος, φυλή και εκπαίδευση

Διδάσκουσα: Φωτεινή Ασημακοπούλου

Γενικό περίγραμμα μαθήματος

Το μάθημα πραγματεύεται την ανάδυση και εξέλιξη της έννοιας της «φυλής», καθώς αυτή μετατρέπεται από εργαλείο ανθρωπολογικής ταξινόμησης σε κριτήριο φυλετικής κατηγοριοποίησης και στη συνέχεια σε μέτρο κοινωνικής ιεράρχησης και αποκλεισμού.

Οι επιμέρους θεματικές περιλαμβάνουν: τη γένεση του ευρωπαϊκού ρατσισμού, τη συνάρτηση της ιδέας της φυλετικής ιδιαιτερότητας με την ανακάλυψη του Νέου Κόσμου, με την ευρωπαϊκή αποικιοκρατία αλλά και με την ιδέα της επιστροφής στη μητέρα Ασία, καθώς και το ρόλο του ρατσισμού στην συγκρότηση των ευρωπαϊκών εθνών (ιδιαίτερα σε σχέση με την αντιπαλότητα του γερμανικού και του λατινικού στοιχείου).

Εξετάζονται επίσης τα επιχειρήματα των φυλετικών θεωριών από τα μέσα του 19ου αιώνα μέχρι και το τέλος του ναζισμού, με ιδιαίτερη έμφαση: στις φυλετικές (ανθρωπολογικο-βιολογικές) θεωρίες του 19ου αιώνα, στον ρατσισμό του 20ού αιώνα (πρακτικές φυλετικών διακρίσεων, διωγμών και εξολόθρευσης) και στις παραλλαγές του σύγχρονου ρατσισμού στη λεγόμενη «μεταναζι εποχή».

Τέλος, διερευνώνται οι συνέπειες του ρατσισμού στα εκάστοτε ιστορικά τους συμφραζόμενα (Ολοκαύτωμα, γενοκτονίες, εθνοκαθάρσεις, διωγμοί μειονοτήτων, ξеноφοβία, βίαιες εθνικιστικές ή εθνοτικές κινητοποιήσεις) και στο πώς αυτές επηρεάζουν τη συλλογική συνείδηση, ιδιαίτερα μέσω των εκπαιδευτικών θεσμών.

Στόχοι

Να εξοικειωθούν θεωρητικά οι ΜΦ με την έννοια της «φυλής» στις πολλαπλές συνδηλώσεις της και να συγκροτήσουν εικόνα των ιδεολογικών χρήσεων, προεκτάσεων και συνεπειών της στη νεότερη ιστορία.

Να διακρίνουν αναλυτικά οι ΜΦ τους τρόπους με τους οποίους η έννοια της φυλής παρεισφρέει στην ιδεολογικο-πολιτική ρητορεία της σύγχρονης κοινωνίας και να αναπτύξουν κριτικές προσεγγίσεις των μορφών με τις οποίες η έννοια της «φυλής» υπεισέρχεται στη διαμόρφωση της ατομικής και της συλλογικής ταυτότητας.

Να διερευνήσουν οι ΜΦ συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες ρατσιστικές αντιλήψεις δημιουργούν ή ενισχύουν αποκλεισμούς και στερεότυπα, ιδιαίτερα μέσω των εκπαιδευτικών θεσμών.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την περάτωση του μαθήματος, αναμένεται ότι οι ΜΦ θα είναι σε θέση να διαμορφώσουν το δικό τους προσωπικό επιχείρημα σχετικά με το ζεύγμα «φυλή-ρατσισμός», με την πραγμάτευση μιας συγκεκριμένης θεματικής στη γραπτή εργασία αξιολόγησης (βλ. παρακάτω).

Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τριώρες εβδομαδιαίες συναντήσεις. Τα αρχικά μαθήματα περιλαμβάνουν εκτενή εισαγωγή από τη διδάσκουσα στις διάφορες παραμέτρους της θεματικής «φυλή-ρατσισμός». Στη συνέχεια, το μάθημα οργανώνεται γύρω από ατομικές ή ομαδικές εισηγήσεις σχετικά με τη βιβλιογραφία που οι ΜΦ έχουν συμβουλευτεί.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται στη βάση (α) των εισηγήσεων στο μάθημα και (β) μιας γραπτής εργασίας 3000-5000 λέξεων. Στην εργασία αυτή οι ΜΦ καλούνται να αναπτύξουν ένα από τα θέματα που προκύπτουν από την προτεινόμενη βιβλιογραφία ή κάποιο άλλο που επιλέγουν οι ίδιοι, εφόσον εντάσσεται δημιουργικά στη σχετική θεματική. Αξιολογούνται ο τρόπος παρουσίασης, η δόμηση της επιχειρηματολογίας και η χρήση της σχετικής βιβλιογραφίας.

6.4.2 Ταυτότητες και Ομάδες: η συνάντηση του ψυχικού με το κοινωνικό

Διδάσκουσα: Θάλεια Δραγώνα

Το μάθημα επικεντρώνεται σε δύο από τις κεντρικότερες, και αλληλένδετες, θεματικές της σύγχρονης κοινωνικής ψυχολογίας: την ταυτότητα και τις ομαδικές σχέσεις. Η επιλογή αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι, χωρίς να αμφισβητείται η αυτοδυναμία και η νομιμότητα της κοινωνιοψυχολογικής προσπέλασης, η κοινωνική ψυχολογία μοιράζεται το ενδιαφέρον της για τα φαινόμενα που διέπουν τις ταυτότητες με την κοινωνιολογία αλλά και με άλλες κοινωνικές επιστήμες.

Αυτό που κάνει την κοινωνική ψυχολογία να διαφέρει από τις άλλες κοινωνικές επιστήμες δεν είναι ουσιαστικά η θεματολογία της αλλά η μεθοδολογία που επικαλείται και η οπτική που υιοθετεί στα φαινόμενα που μελετάει. Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ότι τα κοινωνιοψυχολογικά φαινόμενα δεν ανάγονται αποκλειστικά και μόνον στην ψυχολογική τους διάσταση ούτε όμως και μπορούν να υπαχθούν μονοσήμαντα στην κοινωνιολογική τους υπόσταση. Η πληρέστερη κατανόηση των ταυτοτήτων και των ομαδικών σχέσεων επιτάσσει τη διάρθρωση των επιπέδων ανάλυσης ως προς τους μηχανισμούς που τις διέπουν. Η προσέγγιση και η μελέτη των ταυτοτήτων και των ομαδικών σχέσεων μέσα από τη διάρθρωση του ενδο-ατομικού με το διατομικό και το διο-ομαδικό προωθεί τις γνώσεις μας για τα φαινόμενα αυτά στον ίδιο βαθμό που το κάνει και η διάρθρωση του ομαδικού με την ιδεολογία.

Το μάθημα αποτελείται από τέσσερις ενότητες:

Ενότητα πρώτη: Πειραματικές έρευνες των ομαδικών φαινομένων

Ενότητα δεύτερη: Η ψυχοδυναμική ανάλυση της διεργασίας ομάδας

Ενότητα τρίτη: Στάσεις και κοινωνικές αναπαραστάσεις

Ενότητα τέταρτη: Διομαδική σύγκρουση και ρατσισμός

6.2.10 Εργαστήριο μεθοδολογίας: ανάλυση δεδομένων

Διδάσκων: Βασίλης Γιαλαμάς

Γενικό περίγραμμα μαθήματος

Οι στόχοι σεμιναρίου:

να εισαγάγει τους συμμετέχοντες στις βασικές στατιστικές μεθόδους και τις τεχνικές, που είναι κατάλληλες για την ανάλυση δεδομένων που συλλέχθηκαν για ερευνητικούς λόγους στα πλαίσια των Επιστημών του Ανθρώπου.

να εισαγάγει τους συμμετέχοντες στη χρήση στατιστικού λογισμικού για την ανάλυση δεδομένων.

να ενθαρρύνει την ικανότητα των συμμετεχόντων σε επιστημονική εργασία.

Στόχοι

Να παρουσιαστεί η λογική που διέπει τις βασικές στατιστικές μεθόδους και τις τεχνικές.

Να αναπτυχθεί η γνώση που οδηγεί στην επιλογή των κατάλληλων στατιστικών τεχνικών για την έρευνα για το θέμα, ανάλογα με τη φύση των δεδομένων και των περιορισμών που προκύπτουν από τα μεγέθη και τις κατανομές των διαθέσιμων δειγμάτων.

Να αναπτυχθούν οι δεξιότητες της κατανόησης και της ερμηνείας των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της ανάλυσης του στατιστικού λογισμικού.

Να καλλιεργηθεί η δυνατότητα της παρουσίασης και της γραπτής αποτύπωσης των στατιστικών αποτελεσμάτων με την χρήση της κατάλληλης τεκμηρίωσης.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Μέχρι το τέλος του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση:

να αναπτύξουν δεξιότητες για την κατανόηση της φύσης των δεδομένων που αναλύονται, να ελέγξουν τους όρους για την εγκυρότητα των στατιστικών τεχνικών και, τελικά, για να είναι σε θέση να επιλέξουν την κατάλληλη στατιστική τεχνική για την εφαρμογή της στον έλεγχο της ερευνητικής υπόθεσης.

να αναπτύξουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν διάφορα υπολογιστικά προγράμματα, κατάλληλα για στατιστική επεξεργασία (SPSS, Excel) και να κατανοούν τα αποτελέσματα.

να αναπτύξουν τη δυνατότητα να αναλύουν στατιστικά αποτελέσματα με την χρήση της κατάλληλης τεκμηρίωσης.

Δομή

Το σεμινάριο αποτελείται από τριώρες εβδομαδιαίες συναντήσεις. Κάθε συνάντηση διαιρείται σε δύο μέρη. Κατά τη διάρκεια του πρώτου μέρους παρουσιάζεται ένα πρόβλημα και επιλέγεται και αναπτύσσεται η κατάλληλη στατιστική μεθοδολογία για τη λύση του. Το στατιστικό περιεχόμενο αυτού του

μέρους είναι: κατανομές συχνότητας και οι γραφικές παραστάσεις τους, μέτρα της κεντρικής τάσης, διασπορά, κανονική κατανομή, δειγματοληψία, δειγματοληπτική κατανομή, εκτίμηση με τα διαστήματα εμπιστοσύνης, εισαγωγή στον έλεγχο υποθέσεων, έλεγχος t, ανάλυση της διασποράς, έλεγχοι με την κατανομή χ^2 , την απλή παλινδρόμηση και την εισαγωγή στην ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμηση, τους μη παραμετρικούς ελέγχους και την εισαγωγή στην παραγοντική ανάλυση. Συχνά, παρουσιάζεται η χρήση του στατιστικού λογισμικού για την εφαρμογή των κατάλληλων αναλύσεων.

Στο δεύτερο μέρος χρησιμοποιούνται δεδομένα που προέρχονται από πραγματικές μελέτες. Η ανάλυσή τους είναι βασισμένη στη χρήση του υπολογιστή. Οι συμμετέχοντες αποφασίζουν και εφαρμόζουν την κατάλληλη στατιστική επεξεργασία. Τέλος, προετοιμάζουν μια σύντομη έκθεση με τα συμπεράσματά τους.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση είναι βασισμένη στη συμμετοχή και στη δουλειά στη τάξη. Οι συμμετέχοντες καλούνται να εργαστούν σε μικρές ομάδες και να υποβάλουν μια εργασία βασισμένη σε οποιοδήποτε από τα θέματα που διδάχτηκαν.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Ferguson G. and Takane Z. (1989). *Statistical Analysis in Psychology and Education*, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill.

Gravetter, J. F. and Wallnau, B. L. (1996). *Statistics for the Behavioral Sciences. A First Course for Students of Psychology and Education*. Fourth Edition. West Publishing Company.

Grimm L. (1993). *Statistical Applications for the Behavioral Sciences*. John Wiley & sons Inc.

Howell C. D. (1997). *Statistical Methods in Psychology. Fourth Edition*. Duxbury Press, by Wadsworth Publishing Co. International Thomson Publishing Inc.

Minium, W. E., King, M. B., Bear, G. (1993). *Statistical Reasoning in Psychology and Education. Third Edition*. John Wiley & sons Inc.

Norusis J. Marija (2002). *Guide to Data Analysis (SPSS 11.0)*. Prentice Hall: New Jersey.

Ott. L., Longnecker M. (2001). *An Introduction to Statistical Methods and data Analysis*, Fifth Edition. Duxbury, Pacific Grove.

SPSS Inc. (2004). *SPSS Base 12. User's Guide*. SPSS Inc, Chicago.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics* (3rd Ed.). New York, NY: Harper Collins

Γιαλαμάς Β. & Κασιμάτη Αικ (1999). Τα «πιστεύω» των μαθητών (ηλικίας 12-15) για τα Μαθηματικά. *Πρακτικά 16ου Πανελληνίου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας Ε.Μ.Ε.*, 1999, σελ. 14-24.

Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη Γ., (1998). *Κοινωνιολογική ανάλυση της αξιολόγησης και της επίδοσης: Οι εισαγωγικές εξετάσεις*. Αθήνα: Gutenberg

Λεονταρή Α. & Γιαλαμάς Β. (1996). Το άγχος των εξετάσεων, η αυτοαντίληψη και η σχολική επίδοση. *Ψυχολογία*, τ.3, σ. 20-39.

Λεονταρή Α., Κυρίδης Α. & Γιαλαμάς Β. (1996). Το στρες των εκπαιδευτικών. *Ψυχολογικά Θέματα* τομ.7, τ.2-3, σελ.139-152.

Μαλικιώση-Λοΐζου Μ., Γιαλαμάς Β. (2001) Προβλήματα συμπεριφοράς στην προσχολική ηλικία και τρόποι αντιμετώπισής τους. *Νέα Παιδεία*, τ. 97, σελ. 156-171.

Ρούσσος Π., Τσαούσης Γ. (2002). *Στατιστική Εφαρμοσμένη στις Κοινωνικές Επιστήμες*. Ελληνικά Γράμματα: Αθήνα.

Μαθήματα Επιλογής-Institute of Education

6.3.1 Educational Traditions and Systems in Europe

Module Summary

This module will examine some of the major traditions of education in Europe with an emphasis on secondary schooling and post-compulsory education and training in the EU states. Through holistic historical and contemporary case studies of education systems in England, Germany, Sweden, Greece, France and other Mediterranean countries, the course will analyse the significant differences in the dominant regional systems in terms of their institutional structures, curricula and modes of regulation and governance and relate these to the varying political, cultural and economic contexts which shape them. The course will employ comparative methods to identify convergent and divergent trends within European education, to analyse their causes and to assess the role of EU institutions in addressing the important policy dilemmas that face education in Europe.

Aims

To understand and apply the existing concepts and theories of the comparative study of education in Europe;

To understand the characteristic and distinguishing features of educational traditions in different regions in Europe (principally: Scandinavia; German-speaking northern Europe; the Mediterranean states and the UK)

To develop an holistic understanding of the articulation of educational systems in a range of contrasting countries in the EU;

To develop the skills for making systematic comparative analysis of the features of systems in different states and the contextual factors that determine such differences;

To use comparative skills and concepts to identify and analyse the major trends in educational policy and practise in different sectors in Europe;

To explore the role and effects of EU institutions and wider global forces in relation to education in Europe;

To develop critical awareness of how international comparisons are used and misused in policy-making in Europe.

Learning Outcomes

Students completing the course should be able to:

To critically analyse and articulate the major comparative theories and models in relation to the different major educational traditions in Europe;

To use systematic comparative analysis to understand and articulate the causes and effects of different salient educational contexts and characteristics in particular countries;

To understand and articulate major patterns of variation in educational systems in Europe and their causes;

To analyse critically and evaluate some new policy developments across Europe;

To identify and utilise relevant policy and practise from different countries in analysing and articulating their own professional practise.

Structure

The module will include interactive lectures supported, where appropriate, by written texts and PowerPoint presentations; student discussions of pre-issued questions and key readings; student presentations on topics related to their intended assignments; group work on approaches to comparative topics for assignments; student-led seminars on issues related to the programme and guided workshops on use of data. The object of these sessions will be to develop interaction and sustained debate so the group may learn from the wide range of professional and international experience represented by staff and students on the course.

Assessment

Assessment will be through a written assignment of 4-5,000 words on themes connected with the module and a list of recommended titles will be provided. Students are encouraged to submit a draft of their assignment to their tutor for comments before formal submission of the formative draft which must be by the 15 April 2005. Students should not expect their tutors to predict grades from these draft assignments (final grading depends on dual marking and external examining).

Reading

Key Texts for Module

*BROWN, P., GREEN, A. and LAUDER, H. (2001) *Competitiveness and Skill Formation*, Oxford University Press, Oxford.

*EUROPEAN COMMISSION (2000) A Memorandum on Lifelong Learning at: <http://europa.eu.int/comm/education/life/memoen.pdf>

*GREEN, A. WOLF, A. and LENEY, T. (1999) *Convergences and Divergences in Education and Training Systems*, Institute of Education, London.

*McLEAN, M (1990) *Britain and a Single Market Europe: Prospects for a Common School Curriculum*, Kogan Page, London.

BROCK, C. and TULASIEWICS, W. (eds) (2000) *Education in a Single Europe*, Routledge, London.

BRUBAKER, R. (1992) *Citizenship and Nationhood in France and Germany*, Harvard University Press.

CROUCH, C., FINEGOLD, D. and SATO, M. (1999) *Are skills the Answer? The Political Economy of Skill Creation in Advanced Industrial Countries*, Oxford University Press.

DAVIES, N. (1996) *Europe*, Oxford University Press.

EURYDICE (2000) *Lifelong Learning: The Contributions of Education Systems in the Member States of the European Union*:
<http://www.eurydice.org/documents/LLL/EN//FrameSet.htm>

HOBBSAWM, E. J. (1994) *Age of Extremes: The Short Twentieth Century*, Michael Joseph, London.

RINGER, F. (1979) *Education and Society in Modern Europe*, Indiana University Press, Bloomington.

Relevant Journals

Comparative Education

Comparative Education Review

Compare

European Journal of Education

Journal of Education and Work

Journal of Higher Education Studies

Mediterranean Journal of Educational Studies

Important Websites

CEDEFOP (<http://www.cedefop.eu.int/>)

Comparative Education Society of Europe (CESE)
(<http://www.ugr.es/~cese/EN/home-en.htm>)

European Commission (http://europa.eu.int/comm/index_en.htm)

OECD (<http://www.oecd.org/home/>)

6.3.2 Justice: Contemporary Social Issues and Perspectives

Module Summary

The aim of this module is to explore critically a range of sociological and political perspectives on social justice, citizenship, social inequalities, social exclusion and inclusion. The discussions are located within wider current theoretical debates concerning globalisation, modernity and late or post-modernity. Drawing on educational examples, issues covered include: theories of citizenship, the state, social policy and social justice; globalisation; social inequalities: social class, gender, race; poverty, social capital and social exclusion.

Aims:

To explore critically a range of sociological and political perspectives on social justice, citizenship and the state, social inequalities and social inclusion/exclusion

To develop familiarity with key terms, categories and theoretical perspectives in social analysis in relation to social justice.

To analyse how social justice issues are constituted and contested.

To locate these discussions within wider current debates concerning citizenship and social justice in the context of globalisation, modernity and late/post-modernity.

To begin to consider links between education policies and practices and concepts, theories and perspectives on social justice and citizenship

Anticipated Learning outcomes

By the end of the module you should have

Developed and consolidated your knowledge and critical awareness of a range of sociological and political perspectives on social justice, citizenship and the state

Developed familiarity with key terms, categories and theoretical perspectives in social analysis in relation to social justice.

Had the opportunity to consider and discuss how social justice issues are constituted and contested.

Considered how social justice and citizenship issues and perspectives are located within wider current debates about globalisation, modernity and late/post-modernity.

Begun to consider links between education policies and practices and concepts, theories and perspectives on social justice and citizenship.

Structure

The module consists of ten weekly sessions. Each session will begin with an input from the tutor. The second part will be organised around group work or open

discussion based on the preparatory readings, student input and any personal experiences that you wish to introduce.

Assessment

Assessment is by coursework, in the form of a single essay of around 5,000 words. You will usually choose from among a range of possible essay questions that will cover all the main areas discussed in the module. If you wish, additional questions can be negotiated with the tutor.

Reading

Bradley, Harriet (1995) *Fractured identities: changing patterns of inequality*, Cambridge: Polity Press.

Commission on Social Justice (1994) *Social justice: strategies for national renewal*, London: Vintage Books.

Delanty, Gerard (2000) *Citizenship in a global age: society, culture and politics*, Buckingham: Open University Press.

Giddens, Anthony (ed) (2001) *The global Third Way debate*, Cambridge: Polity Press.

6.3.3 Sociology of 'Race' and Education

Module Summary

Education is a key field of policy and social interaction where distinctions based on ethnicity and supposedly 'racial' characteristics are routinely strengthened, negotiated and given meaning. Education also provides one of the most important contexts where such distinctions are challenged, resisted and reshaped. This module provides a critical introduction to major research in this field. We will consider questions such as: what is the relationship between 'race', ethnicity and educational achievement? What role does racism play in students' school experience? Where racism is concerned, can individual schools make a difference? How do students' ethnic, social class and gender identities interact to influence their educational careers? How are ideas like 'nation' and 'culture' reworked through the politics and representation of identity in contemporary society? How are 'race' inequalities positioned and influenced by contemporary education reforms?

We will examine a range of research in the field, focusing especially on work that addresses the school-based realities of teaching and learning in a multi-ethnic society. The use of observational and interview material will be central to our attempts to understand the processes that modify and reproduce the racial structuring of opportunity in education and society.

Aims

To introduce you to a range of contemporary research and writing on the sociology of 'race' and ethnic diversity in education.

To provide a forum where we can discuss current issues of 'race' and diversity in a critical but supportive atmosphere.

To help you critically to understand the origins and current forms of central concepts in the field, such as 'race', racism, under-achievement and equality of opportunity.

To enable you critically to evaluate policy, practice, research and analysis from a perspective that builds on your understanding of past work in the field

Anticipated Learning Outcomes

As a result of attending the module it is anticipated that you will:

be able to identify and critically appraise different understandings of ethnicity and 'race' in contemporary policy discourse.

understand how racism might be studied in school contexts, including some awareness of the relative strengths and weaknesses of different approaches.

have a greater awareness of how routine assumptions about pedagogy and curriculum content might unwittingly reflect racialised and racist understandings.

Have a greater understanding of Critical Race Theory and its possible contribution to the theory and practice of education in multicultural contexts.

Structure

The module consists of ten weekly seminars. Each session will begin with an input from the tutor of 45-60 minutes. This will provide a basis for our discussions, which will also draw on your preparatory reading and any personal experiences that you wish to introduce.

Assessment

Assessment is by coursework, normally in the form of a single essay of around 5,000 words. You will usually choose from among a range of possible essay questions that will cover all the main areas discussed in the module. If you wish, additional questions can be negotiated with the tutor.

Reading

The module draws on a very wide range of work. You are encouraged to consult a variety of materials, including contemporary media, practitioner publications and policy statements. The following titles provide an introduction to some of the issues and debates that we will discuss.

Banks, J.A. and Banks, C.A.M. (eds) (1995) *Handbook of Research on Multicultural Education*. New York, Macmillan.

Connolly, P. and Troyna, B. (eds) (1998) *Researching Racism in Education: Politics, Theory and Practice*. Buckingham, Open University Press.

Donald, J. and Rattansi, A. (eds) (1992) *'Race', Culture and Difference*. London, Sage.

Gillborn, D. (1995) *Racism and Antiracism in Real Schools: Theory. Policy. Practice* Buckingham, Open University Press.

Gillborn, D. and Gipps, C. (1996) *Recent Research on the Achievements of Ethnic Minority Pupils*. London, HMSO.

Gillborn, D. and Youdell, D. (2000) *Rationing Education: Policy, Practice, Reform and Equity*. Buckingham, Open University Press.

Mac an Ghail, M., (1999) *Contemporary Racisms and Ethnicities: Social and Cultural Transformations*. Buckingham, Open University Press.

Macpherson, W., (1999) *The Stephen Lawrence Inquiry*. CM 4262-I. London, The Stationery Office.

May, S. (ed.) (1999) *Critical Multiculturalism: rethinking multicultural and antiracist education*. London, Falmer.

Mirza, H.S., (ed.)(1997) *Black British Feminism: A Reader*. London, Routledge.

Modood, T., Berthoud, R., Lakey, J., Smith, P., Virdee, S. and Beishon, S. (1997) *Ethnic Minorities: Diversity and Disadvantage*. London, Policy Studies Institute.

Wright, C., Weekes, D. and McGlaughlin, A. (2000) *'Race', Class and Gender in Exclusions from School*. London, Falmer.

6.3.4 Understanding Education Policy

(S. Ball & C. Vincent)

Module Summary

This module is designed to cover key perspectives and concepts in the analysis of education policy. It focuses on topics of current concern in the UK but will also draw on developments in a range of other countries to illustrate the points made. Topics covered include the relevance and importance of education policy to practitioners, and what influences the nature of education policy (e.g. political ideologies, social justice considerations, globalization and concerns with accountability and efficiency). This module also provides an in-depth look at some current policies (e.g. choice) and debates the directions for future developments.

Aims

- To offer students access to a range of perspectives and approaches to the study of education policy.

- To enable students to assess critically recent developments in education policy in the UK and also to compare these with developments abroad.
- To enable students to engage intellectually with the bodies of theory surrounding, for example, the globalization of education policy.

Learning outcomes

By the end of the module, we hope that students will:

- appreciate the complex linkages between teachers, other education workers and policy developments at institutional, local, national and global levels
- employ relevant literature to critically explore contemporary policy.

Structure

The module resource pack contains a background reading for each week's topic, and this is essential reading for all students. The sessions will normally include an input of about an hour from the lead tutor or visiting speaker for that week (including time for questions). This will be followed by seminar sessions, organised around particular activities. Time will also be available for individuals to speak to tutors.

Assessment

The module is assessed by one written assignment of 5000 words. Further details will be available in the module resource pack.

6.3.5 Rights and Education

(John Vorhaus)

Module Summary

This module aims to introduce participants to a range of human rights issues in education. The course begins by exploring the origins, institutions and instruments of international human rights, and developing a critical analytical understanding of contemporary human rights discourse. We focus specifically on the right to education to explore whether and how this right has informed policy development in education. This is followed by a critical examination of educational policy contexts with regard to rights, non-discrimination and equal opportunities, focusing on class, gender, 'race'/ethnicity, disability and sexuality.

Aims

To extend and develop knowledge and understanding of human rights discourse.

To consider and develop critical analytical perspectives on theories and concepts of the right to education, access, equality of opportunity and non-discrimination.

To consider and explore how social inequalities are constructed as educational inequalities in the different policy contexts of social democracy, neo-liberalism and 'post-socialism'.

To develop knowledge and understanding of equality issues in education concerned with social class, gender, 'race'/ethnicity, disability and sexuality from human rights perspectives.

To explore and assess the role of human rights discourse in promoting educational and social equalities.

To consider and evaluate the role of human rights education in promoting a human rights culture

Anticipated learning outcomes

By the end of the module you should have

Developed and extended your knowledge and understanding of human rights discourse.

Considered and developed critical analytical perspectives on theories and concepts of the right to education, access, equality of opportunity and non-discrimination.

Considered and explored how social inequalities are constructed as educational inequalities in the different policy contexts of social democracy, neo-liberalism and 'post-socialism'.

Developed and consolidated your knowledge and understanding of equality issues in education concerned with social class, gender, 'race'/ethnicity, disability and sexuality from human rights perspectives.

Explored and assessed the roles of human rights discourse in promoting educational and social equalities.

Considered and evaluated the role of human rights education in promoting a human rights culture

Structure

The module consists of ten weekly sessions. Each session will begin with an input from the tutor. The second part will be organised around group work or open discussion based on the preparatory readings, tutor input and any personal experiences that you wish to introduce.

Assessment

Assessment is by coursework, normally in the form of a single essay of around 5,000 words. You will usually choose from among a range of possible essay titles that will cover all the main areas discussed in the module. Individual titles can be negotiated with the tutor.

Reading

Andreopoulos, George, J. and Claude, Richard, P. (eds.) (1997) *Human Rights Education for the Twentieth Century*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Burbules, Nicholas C. and Torres, Carlos Alberto (eds) (2000) *Globalisation and education: critical perspectives*, London: Routledge

Gillborn, David & Youdell, Deborah (2000) *Rationing Education: Policy, Practice, Reform & Equity*, Buckingham: Open University Press

Hayton, Annette (ed.) (1999) *Tackling Disaffection and Social Exclusion: Education Perspectives and Policies*, London: Kogan Page

Klug, Francesca (2000) *Values for a godless age*, London: Penguin.

6.3.6 Sociology of Education

Module Summary

The sociology of education offers significant insights into the relationship between education and the state, society, and the individual. This module explores and assesses these insights by bringing contemporary issues in education, in particular the relationship between education policy and practice and various forms of social inequality, together with a selection of perspectives and conceptual tools drawn on by sociology of education. The module explores the relationship between education, the global economy and changes in the modern state; culture, power and schooling; education and inequality, in particular issues of social class, race, gender and disability; reforming tendencies within education; and the impact of changes to education on teachers' work. With a focus on the interrogation of current pressing issues in education through the application of conceptual tools, the module complements the core module 'Education and Social Theory.

Aims

The aims of this module are to:

Identify and explore some of the major perspectives in the sociology of education.

Consider the contribution of the sociology of education to an understanding of policy and practice within modern education systems and, in particular, the relationship between education and social inequalities.

Explore the strengths and weaknesses of recent studies in the sociology of education, with particular reference to work on education policy, the curriculum, schools and classrooms.

Learning outcomes

Anticipated outcomes of this module are to:

Provide a forum for a critical examination of different perspectives on the sociology of education through an exploration of educational policy and practice.

Develop students' own skills of critical analysis through the exploration of empirically based work and their own contributions.

Develop and consolidate students' knowledge and understanding of the application of the sociology of education to such policy issues as 'marketisation and governance', 'school effectiveness', 'curriculum organisation and change', and 'evaluation and assessment'.

Structure

The module consists of weekly seminars. Input from the tutor, your preparatory reading, and any personal experiences that you wish to introduce will provide a basis for seminar activities. These will include small group tasks and discussions followed by plenary sessions, as well as whole group activities and discussions. As we move through the module, knowledge of key issues in sociology of education and a range of conceptual tools for engaging with these issues will be built simultaneously.

Assessment

Assessment is by coursework, normally in the form of a single essay of no more than 5,000 words. You will be invited to develop your own essay question in consultation with the tutor.

During the module each student will have a tutorial to discuss the topic of their assignment and an opportunity to submit a draft version for comment.

Reading

The module draws on a very wide range of work. You are encouraged to consult a variety of materials, including contemporary media, practitioner publications and policy statements. There is not a single text book for the module.

Introductory sociology texts:

Giddens, A. (1986 2nd ed) Sociology: a brief but critical introduction, Basingstoke: Macmillan.

P. Jones (2003) Introducing Social Theory, Cambridge: Polity.

General sociology of education texts:

Ball, S.J. (ed) (2000) Sociology of Education: Major Themes, London: Routledge

(available in the library for reference only)

Demaine, J. (ed) (2001) Sociology of Education Today, London: Palgrave

Halsey, A.H. Lauder, H. Brown P. and A. Stuart Wells (1997) Education: Culture, Economy and Society. Oxford: Oxford UP.

Journals:

American Journal of Educational Research

British Educational Research Journal
British Journal of Sociology of Education
Discourse
Educational Researcher
Gender and Education
International Journal of Inclusive Education
Journal of Education Policy
Race Ethnicity and Education

6.3.7 Minorities, Migrants and Refugees in National Education Systems

Module Summary

Maintaining the identity and stability of states with multi-ethnic and multilingual populations has been a major aim of national educational systems all over the world for at least the last hundred years. How this has been done, what models there are to choose from, and how education systems can be changed to meet the needs of minorities, migrants and refugees are some of the principal concerns of this module.

The module's main focus is on how state education systems define and deal with 'the other' within the current political context across different European states. Although the emphasis will be on Europe, regular comparative excursions will be made to American and Asian countries. The main groups considered are national minorities, migrants (or ethnic minorities, and refugees). The aim of the module is to explore the range of policies adopted in different historical and geographical contexts to deal with such diversity, and to identify and analyze practices that appear to be of value. In this regard particular attention will be paid to policies of multiculturalism and to the question whether such policies are socially divisive or, by contrast, conducive to community cohesion.

Aims

to familiarise students with the terminology used to describe state –minority relations

to identify the different characteristics and educational needs of minorities, migrants and refugees

to understand different theories about the origin of ethnic boundary making

to identify the various approaches that states have adopted across time and space in managing cultural diversity and to examine their consequences for education.

to highlight various theories seeking to explain the response of the state to cultural pluralism

to clarify the role of education in issues of tolerance, racism, integration, political participation, and identity formation.

Learning Outcomes

Students will have:

become acquainted with a wide range of literature dealing with the nation-state, education and cultural diversity and been introduced to some of the different disciplines and interdisciplinary discussions that contribute to writing in this area.

developed knowledge and understanding of state–minority relations and the role of education systems in heterogeneous societies and reflected critically on a range of contemporary debates on these issues.

acquired the ability to distinguish fact from opinion and express themselves in the terminology appropriate for describing and categorising state-minority relations in the field of education.

developed skills in oral presentation, group discussion, critical reading and reflective and critical writing.

Learning approach

Sessions will start with lecturers explaining and familiarising students with a certain topic.

In the second half of the session students are invited to participate and critically engage with the themes and with the literature. They will be asked to contribute in three ways:

by preparing questions and statements relating to the key readings. These questions and statements will subsequently be discussed in class;

by doing the exercises prepared by the lecturers;

by giving an individual presentation on the topic of their assignment. The presentations will be done in small groups of six or seven students. The aim is for the presenters to get useful feedback from the other students in their group. The second half of the last two sessions will be devoted to the presentations.

Assessment

Assessment will be through a written assignment of 5,000 words on themes connected with the module and a list of suggested topics will be provided. An outline submission is due by Thursday 14 June 2012; Submission of the formative draft must be by Tuesday 31 July 2012. Students should not expect their tutors to predict grades from these draft assignments (final grading depends on dual marking and external examining). The final submission deadline is Saturday 1 September 2012.

Key Texts for Module

BANKS, J.A. (Ed.) (2010). *The Routledge International Companion to Multicultural Education*. Oxford (etc.): Routledge, Taylor & Francis.

COULBY, D. et al. (eds) (1997) *The World Yearbook of Education 1997: Intercultural Education*, Kogan Page, London.

DAVIES, N. (1997) *Europe: A History*, Bloomsbury, London.

ERIKSEN, K. et al (1991) Governments and the Education of Non-Dominant Ethnic Groups in Comparative Perspective in Tomiak, J.J. et al. (eds), *Schooling, Educational Policy and Ethnic Identity: Comparative studies on governments and non-dominant ethnic groups in Europe, 1850-1940*, New York: New York University Press, pp. 389-418.

FAVELL, A (1998). *Philosophies of Integration: Immigration and the Idea of Citizenship in France and Britain*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

GUNDARA, J. (2000) *Interculturalism, Education and Inclusion*, Ashgate, Basingstoke.

HOCHSCHILD, J. L. and P. CROPPER (2010). Immigration regimes and schooling regimes: Which countries promote successful immigrant incorporation? *Theory and Research in Education*, Vol 8, 21-61.

HOBBSAWM, E. (1990) The Transformation of Nationalism 1870-1918 in *Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality*, Cambridge: Cambridge University Press, chapter 4, pp 101-130.

KYMLICKA, W. and M. OPALSKI (2001). *Can Liberal Pluralism be Exported: Western Political Theory and Ethnic Relations in Eastern Europe*. Oxford: Oxford UP.

KYMLICKA, W. (2003) Two Dilemmas of Citizenship Education in Pluralist Societies. In: A. Lockyer, B. Crick and J. Annette (eds.), *Education for Democratic Citizenship: Issues of Theory and Practice*. Aldershot: Ashgate Publishing Limited, pp. 47-63.

REID, E and REICH, E. (eds) (1992) *Breaking the Boundaries: Migrant Workers' Children in the EC*, Multilingual Matters, Clevedon.

SCHOFIELD, J. W. (2001). Review of Research on School Desegregation's Impact on Elementary and Secondary School Students. In: J. A. Banks and C. A. McGee Banks (eds.), *Handbook of Research on Multicultural Education*. San Francisco: Jossey-Bass. Pp. 597-617.

Relevant Journals

Compare

Comparative Education

Comparative Education Review

Ethnic and Racial studies

European Education

Intercultural Education [formerly *European Journal of Intercultural Studies*]

Journal of Ethnic and Migration Studies

Journal of Multilingual and Multicultural Development

